ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rizvić, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytehnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:190239

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

MARTINA RIZVIĆ, 6531

ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2017. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
DRUŠTVENI ODJEL
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA UVOD U GOSPODARSKU STATISTIKU II

MENTOR: dr. sc. Mirjana Radman-Funarić, viši pred.
STUDENT: Martina Rizvić
Matični broj studenta: 6531

Požega, rujan 2017. godine

SAŽETAK

Ovaj rad razmatra problematiku siromaštva hrvatskoga društva smještenu u određeno vremensko razdoblje. Značajan pokazatelj siromaštva je socijalna pomoć, kojom socijalno ugrožene osobe ostvaruju prava i usluge za dostojan život, koje su određene zakonom. Središnja je tema ovog rada analiza zajamčene minimalne naknade, jedne vrste materijalnih prava socijalne pomoći na području županija Republike Hrvatske.

Pomoću statističke metode vremenskoga niza, odnosno izračunom baznih i verižnih indeksa, prikazuje se stanje korisnika minimalne naknade po županijama Republike Hrvatske od 2009. do 2015. godine.

Korisnicima zajamčene minimalne naknade smatramo samce ili obitelji koji nemaju dovoljno sredstava za uzdržavanje u visini propisanoj po zakonu (Članak 33, Narodne Novine), a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom ili prihodima od imovine.

Primarnim se razlogom nedostatka sredstava (prihoda) za uzdržavanje samaca i obitelji u Republici Hrvatskoj smatra nezaposlenost, što se očituje u nejednakoj razvijenosti teritorijalnih područja. Cjelokupna gospodarska i demografska situacija odraz je života kućanstava u našem društvu, zatim naselja, općina, gradova i županija. Potrebno je stalno naglašavati potrebu za proizvodnjom, bez koje nema prihoda i potrošnje. Zapošljavanjem mladih treba prekinuti negativan migracijski saldo s inozemstvom te ih, pored osiguranih radnih uvjeta, potaknuti na osnivanje obitelji s više djece, da bi u strukturi piramide stanovništva prevladao broj mladih nad starim stanovništvom.

Ključne riječi: siromaštvo, vremenski niz, zajamčena minimalna naknada, županije, nezaposlenost

SUMMARY

This thesis focuses on the issue of poverty in Croatian society within a specific time period. Social security, which provides socially insecure citizens with the rights and services defined by the Law and required for a decent life, is a clear indicator of poverty in a society. The thesis' main focus is the analysis of welfare, one of the practical social security programmes in the Republic of Croatia.

Using line graphs, illustrations of welfare recipients' financial (in)stability in each county in the Republic of Croatia have been provided, starting with the year 2009. to 2015. Welfare recipients are considered to be individuals or families whose regular income is lesser than the amount defined by the Law (Article 33, Official Gazette) and who are unable to earn enough from their work or their property.

Unemployment is considered to be the primary reason behind insufficient incomes amongst Croatian citizens, which is evident in the unequal development of the different regions in Croatia. The current general economic and demographic climate reflects the life in an average household in our society, our towns, cities, municipalities and counties. It is important to emphasise the significance of production, which is pivotal to sufficient income and expenditure. The negative net migration rate should be remedied by employing young people, providing them with good working conditions and encouraging multiple-children families so as to tip the balance in Croatia's population pyramid in the favour of the younger generations.

Key words: poverty, line graph, welfare, county, unemployment

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. VREMENSKI NIZ 2
2.1. Indeksi vremenskih nizova 3
2.1.1. Individualni indeks vremenskog niza 3
3. SIROMAŠTVO U HRVATSKOM DRUŠTVU 5
3.1. Prikaz stanja siromaštva u Hrvatskoj 5
3.2. Socijalna skrb: vrste prava i njihovi korisnici 8
3.2.1. Zajamčena minimalna naknada: prikaz stanja korisnika po županijama 10
4. STANOVNIŠTVO I TERITORIJ REPUBLIKE HRVATSKE 12
5.1. Prirodno kretanje stanovništva 13
5.2. Dinamika promjene udjela primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika 15
5.3. Mehaničko kretanje 19
5. RAZVIJENOST JEDINICA REGIONALE SAMOUPRAVE 22
5.1. Bruto domaći proizvod kao osnovni pokazatelj gospodarskog razvitka 23
5.1.1. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika 24
5.2. Utjecaj strukture aktivnosti stanovništva na razvijenost županija 26
5.2.1. Problem velike nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj 27
6. PRORAČUNSKI PRIHODI JEDINICA PODRUČNE SAMOUPRAVE PO STANOVNIKU 29
6.1. Izvori financiranja socijalne skrbi 30
7. ZAKLJUČAK 33
8. LITERATURA 34
POPIS TABLICA 37
POPIS SLIKA 37

1. UVOD

Kroz temu rada naslova „Zajamčena minimalna naknada u Republici Hrvatskoj“ za razdoblje od 2009. do 2015. godine statističkim se izračunom potkrepljuju i analiziraju uzročno-posljedične pojave koje samca ili obitelj dovode do potrebe za primanjem socijalne pomoći, odnosno zajamčene minimalne naknade.

U Zakonu o socijalnoj skrbi (članak 3. NN 157/13) stoji da je socijalna pomoć „organizirana djelatnost čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju i pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama.“

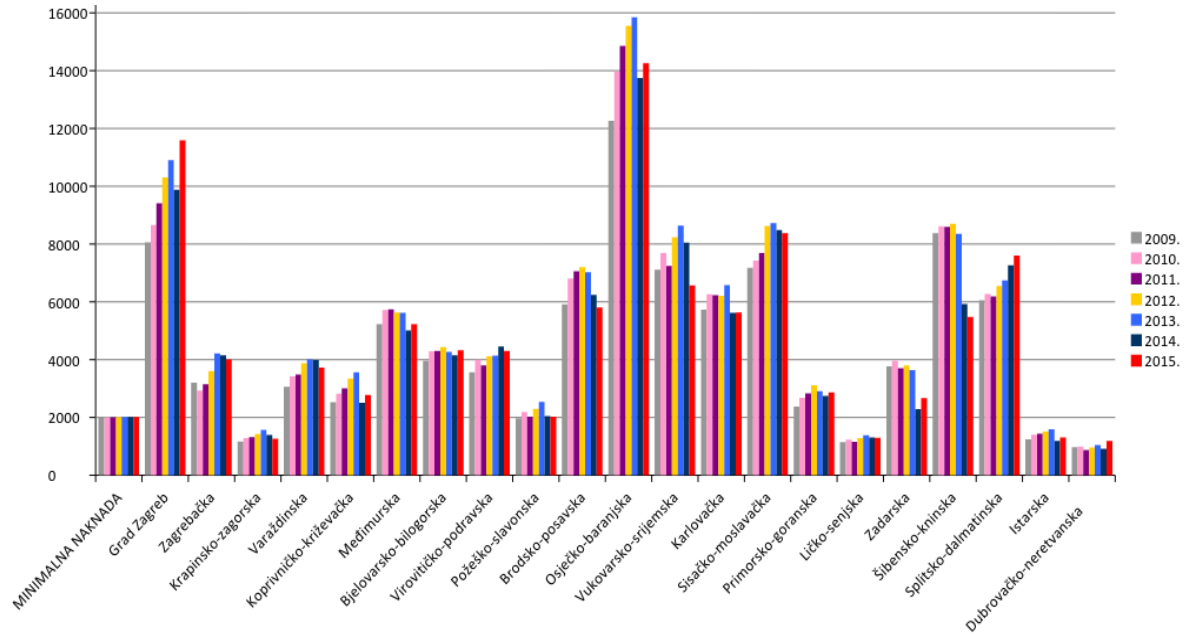
Budući da socijalna skrb podrazumijeva prava, mjere i usluge, ovaj rad se bazira na jednoj vrsti prava državne pomoći – zajamčenoj minimalnoj naknadi. Zajamčena minimalna naknada je financirana novčanim sredstvima iz državnog proračuna, namijenjena samcima i obitelji. U radu su obuhvaćene osobe po županijama koje primaju takvu vrstu pomoći.

Za svaku pojedinu županiju vremenskim je nizom, odnosno izračunom indeksa (verižnih i baznih) praćena dinamika jedne pojave, odnosno zajamčene minimalne naknade. „Indeks pokazuje odnos između stanja jedne te iste pojave ili skupine pojava na različitim mjestima ili u različitim vremenskim razdobljima“ (Šošić, 2006: 546). Grupiranjem statističkih jedinica prema određenim obilježjima bilo demografskim, bilo gospodarskim (poput geografskog položaja, gustoće naseljenosti, dobno-spolne strukture stanovništva, visine prihoda i broja članova kućanstva, obrazovanju, nezaposlenosti) ili pak nekim trećim, analizira se odnos pojava i njihov međusoban utjecaj.

2. VREMENSKI NIZ

Vremenski je niz praćenje kronološki uređenih pojava vrijednosti u vremenu, a te pojave (frekvencije) povezane su s vremenskim intervalima, odnosno jednim vremenskim razdobljem. U ovom radu praćena je zajamčena minimalna naknada kao godišnja pojava u vremenskom razdoblju od 2009. do 2015. godine. „Uređivanjem statističkih podataka koji se odnose na dva razdoblja ili više njih nastaje vremenski statistički niz. Svrha je statističke analize da pruži pokazatelje razvoja (predviđanja) pojava u vremenu i njihova proteklog razvoja“ (Šošić, 2005: 187). „Vrijednosti članova intervalnog niza nastaju zbrajanjem vrijednosti pojave po vremenskim intervalima“ (ibid.). Interval promatranja u ovom radu odnosi se na godišnja razdoblja od 2009. do 2015. godine. „Intervalni niz ima svojstvo kumulativnosti jer postupan zbroj vrijednosti njegovih članova ima smisleno značenje“ (Šošić, 2005: 188). „Članovi trenutačnog niza brojčano iskazuju stanje pojave u odabranim, većinom jednako udaljenim trenutcima i, za razliku od intervalnog niza, nemaju svojstvo kumulativnosti jer zbroj ne predočuje veličinu sa smislenim značenjem“ (Šošić, 2005: 189).
Sud o razvoju pojave u vremenu predočene vremenskim nizom donosi se usporedbom vrijednosti članova niza. Toj svrsi služe i grafički prikazi.

Grafikon 1. Broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama od 2009. do 2015. godine

Izvor: Prilagođeno prema: MSPM, Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.

U ovom grafičkom prikazu promatrana je dinamika broja primatelja zajamčene minimalne naknade u vremenskom nizu od 2009. do 2015. godine po županijama Republike Hrvatske. Detaljnija analiza slijedi u tablici 2. *Broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama*.

2.1. Indeksi vremenskih nizova

Zaključci o osobitostima dinamike pojava upotpunjuju se i olakšavaju uporabom relativnih brojeva. Najvažniji relativni brojevi u analizi vremenskih nizova su indeksi. Indeksi „su relativni brojevi dinamike koji iskazuju odnos stanja jedne te iste pojave ili skupine pojava u različitim razdobljima ili vremenskim točkama. Ako se [s] pomoću njih prati razvoj jedne pojave u vremenu, tada je riječ o individualnim indeksima. Skupnim indeksima prati se razvoj skupine pojava“ (Šošić, 2005: 206).

Kroz rad se analizira zajamčena minimalna naknada na području županija Republike Hrvatske te se statistički obrađuje intervalni vremenski niz pomoću metode izračuna individualnih verižnih i baznih indeksa.

2.1.1. Individualni indeks vremenskog niza

Individualni indeks vremenskog niza služi za praćenje dinamike jedne pojave, a dijeli se na verižne i indekse na stalnoj bazi.

Verižni indeksi su relativni brojevi koji pokazuju relativne promjene stanja pojave u uzastopnim razdobljima, tj. u razmatranom razdoblju u odnosu prema prethodnom razdoblju. „Verižni indeks V_t pokazuje koliko jedinica pojave u razdoblju t dolazi na svakih sto jedinica pojave u razdoblju (t-1). Omjer tekuće i prethodne vrijednosti vremenskog niza, pomnožen sa sto, naziva se koeficijent dinamike ($v_t=y_t / y_{t-1}$)“ (Šošić, 2005: 207).

$$V_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} 100, t = 1,2, \dots, n \quad (1)$$

Pomoću verižnog indeksa izvodi se osnovni pokazatelj dinamike koji se naziva stopa promjene, koja može biti negativnog ili pozitivnog predznaka. „Stopa promjene je relativni (postotni) iznos promjene razine pojave tekućeg razdoblja prema prethodnom. Dobije se tako da se od verižnog indeksa oduzme sto:

$s_t=V_t-100$, t=2,3,...,N“ (ibid.) (2)

U radu su izračunom verižnih indeksa analizirani udjeli primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika po županijama, na način da se vrijednost udjela primatelja naknade tekuće godine stavlja u odnos s udjelom korisnika zajamčene minimalne naknade prethodne godine.

„U poslovnoj i gospodarskoj analizi umjesto pojedinačnih stopa promjene često se upotrebljava prosječna stopa promjene razine pojave u uzastopnim razdobljima“ (Šošić, 2005: 210).

$$\acute{s} = \left(\sqrt[(N-1)]{\frac{y_N}{y_1}} - 1\right) 100 \qquad (3)$$

„Prosječna stopa je konstanta kojom se zamjenjuje niz pojedinačnih (varijabilnih) stopa. [...] Prosječna stopa, odnosno geometrijska sredina može se iskoristiti za *predviđanje* razvoja pojave za razdoblja nakon posljednjega u nizu“ (Šošić, 2005: 211).

Kod indeksa na stalnoj bazi odabrana frekvencija služi kao baza usporedbe razine pojave u različitim vremenima. „Bazni indeks I_t pokazuje koliko jedinica pojave u razdoblju t dolazi na svakih sto jedinica pojave bazne veličine“ (Šošić, 2005: 213).

$$I_t = \frac{y_t}{y_b} 100, t = 1,2,\dots,N \qquad (4)$$

„Za bazno razdoblje uzima se ono u kojemu pojava nije bila izložena neuobičajenim utjecajima. [...] U praksi se umjesto vrijednosti baznog razdoblja u računanju indeksa upotrebljava kadšto i neka veličina izvan niza ili aritmetička sredina niza“ (Šošić, 2005: 213). Kod određivanja stalne baze, treba izabrati reprezentativan član (npr. najčešći član u nizu), a ne najnižu ili najvišu vrijednost u nizu. Ovdje se za analizu baznog indeksa uzima početno razdoblje promatranog vremenskog intervala koje je 2009. godina te analizira udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika po županijama, svake godine u odnosu na baznu 2009. godinu.

3. SIROMAŠTVO U HRVATSKOM DRUŠTVU

Kada se govori o problemima suvremenoga svijeta, nikada se ne izostavlja siromaštvo. Poimanje siromaštva odnosi se na „način“ života ljudi čiji prihodi i resursi nisu dostatni za životni standard koji se u društvu u kojem žive smatra prihvatljivim (usp. Šundalić, 2011: 119). Prema podacima Središnjeg državnog portala (SDP), skupine sklone siromaštvu i socijalnoj isključenosti su: starije osobe, samačka kućanstva, obitelji s jednim roditeljem, obitelji s više od jednog djeteta, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, osobe s nižom razinom školovanja, osobe s invaliditetom, veterani domovinskog rata i ratni stradalnici i njihove obitelji, povratnici i raseljene osobe, te etničke manjine (Srbi i Romi).

Šundalić (2011: 116) navodi dva pristupa siromaštvu:

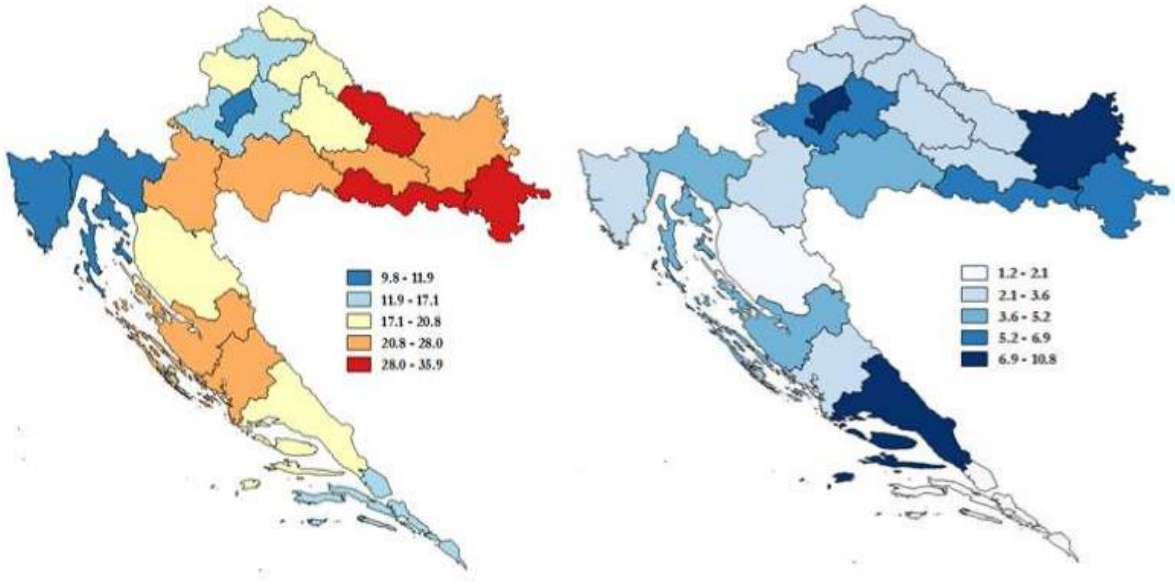
1. apsolutno siromaštvo (siromaštvo na rubu opstanka, apsolutna bijeda) – mjeri se na procjeni osnovnih sredstava potrebnih za zadovoljavanje minimalnih ljudskih potreba (kakvoća i količina hrane, odjeće, stana, obrazovanja, zdravstvene zaštite i sigurnosti).
2. relativno siromaštvo – kriterij siromaštva mijenja se s vremenom i od društva do društva prema važećem standardu. Siromašnima ili u većem riziku od siromaštva se smatraju one osobe čiji je dohodak niži od postavljenog službenog praga EU, pa tako i Hrvatske kao njene članice, na 60% od srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnoga raspoloživoga nacionalnog dohotka svih kućanstava. Taj postotak ne pokazuje koliko je osoba stvarno siromašno, niti te osobe žive nužno u oskudici. Jedni će biti siromašni u odnosu na druge koji si mogu priuštiti određene sadržaje društvenog blagostanja (usp. DZS, Pokazatelji siromaštva u 2010., 2011).

3.1. Prikaz stanja siromaštva u Hrvatskoj

Hrvatsku zanima oblikovanje politika i programa kako bi se smanjio rizik od siromaštva te regionalne razlike unutar njenih nacionalnih granica. Da bi se uočilo koje samouprave imaju naglašen nedostatak blagostanja potrebna je dobra procjena siromaštva za mala područja. Svjetska banka mapira te pokazatelje na NUTS 3 razini (županije) za 2011. godinu. Podaci se temelje na *Popisu stanovništva, kućanstva i stanova 2011*. i *Anketi o dohotku stanovništva 2012*., odnosno *Anketi o potrošnji kućanstva 2011*. čiji su izvor Državni zavod za statistiku. Iz *Popisa stanovništva, kućanstva i stanova 2011*. uzimaju se podaci o demografskoj strukturi stanovništva, obrazovnoj strukturi, statusu na tržištu rada, ekonomskoj aktivnosti, vrsti zanimanja, radnom statusu u glavnom zaposlenju, vrsti stambene jedinice. Iz anketa o potrošnji i dohotku kućanstava, tj. stanovništva koriste se podaci o društveno-ekonomskim karakteristikama kućanstava zajedno s potrošnjom i dohotkom.

Na slikama 1. i 2. prikazane su mape siromaštva po županijama Republike Hrvatske u 2011. godini na temelju procijene potrošnog siromaštva i dohodovnog siromaštva.

Slika 1. Stope rizika dohodovnog siromaštva i distribucija siromašnih po županijama

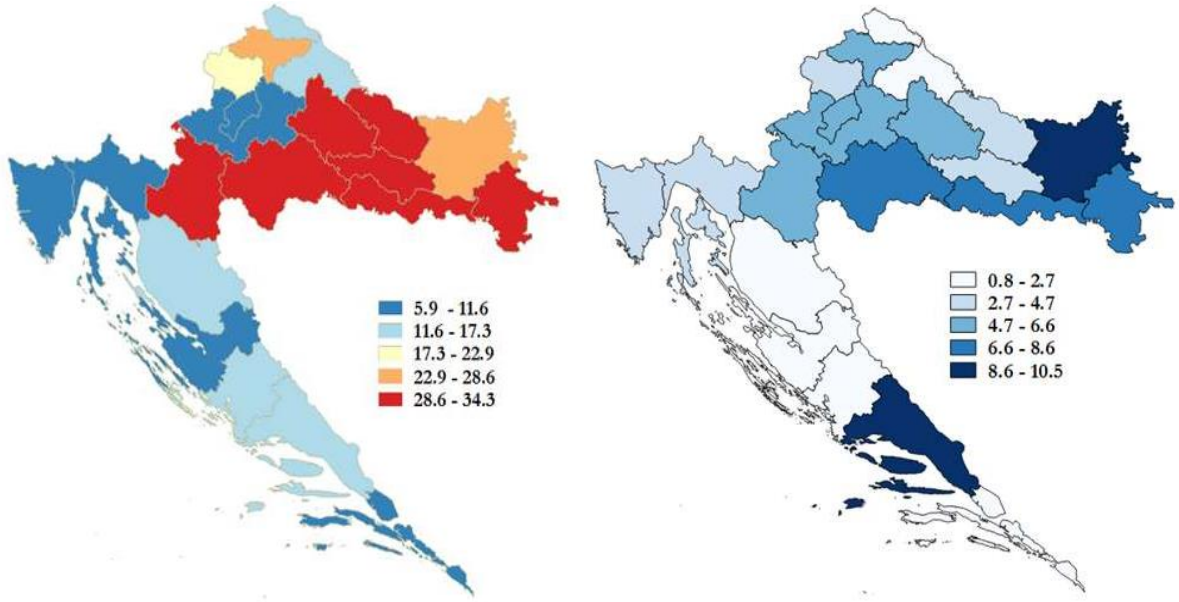

Napomena: procjena dohodovnog siromaštva s linijom siromaštva od 24.000 HRK, temeljem metode za mala područja

Izvor: SDP, Hrvatska - Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje, 2016: 35-37

Prema podacima Ministarstva za regionalni razvoj i fondova Europske unije prag rizika dohodovnog siromaštva u 2011. godini iznosi 24.000 kn godišnje, odnosno 2.000 kn mjesečno za samačko kućanstvo. Stopa rizika od siromaštva u najvećem iznosu je u Brodsko-posavskoj županiji, Vukovarsko-srijemskoj županiji i Virovitičko podravskoj. U spomenutim županijama (slika lijevo) je 28% do 35,9% osoba imalo ekvivalentni raspoloživi dohodak ispod 60% praga rizika od siromaštva, odnosno ispod 24.000 kn godišnje. Procjene siromaštva s najmanjim postotkom (od 9,8% do 11,9%) su zabilježene u Gradu Zagrebu, Istarskoj županiji i Primorsko-goranskoj županiji. Slika desno predstavlja prikaz županija u kojima najveću gustoću siromaštva ima Splitsko-dalmatinska županija, zatim Grad Zagreb čija je visina stope siromaštva među najmanjima i Osječko-baranjska županija od 6,9% do 10,8%. Najmanja koncentracija siromašnih prema procjeni dohodovnog siromaštva 2011. godine iznosi od 1,2% do 2,1%, a tom rasponu postotka pripadaju Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska županija. Primjer kontradiktornosti su dvije susjedne Jadranske županije: Splitsko-dalmatinska županija s najvećom gustoćom siromašnih i Dubrovačko-neretvanska s najmanjom koncentracijom siromašnih. Kada se promatra stopa rizika od siromaštva prema visini, uočena je grupacija kontinentalnih županija s visokom stopom rizika od siromaštva te Istra i Primorje s niskom razinom stope rizika od siromaštva.

Slika 2. Stope rizika potrošnog siromaštva i distribucija siromašnih po županijama

Napomena: procjena potrošnog siromaštva s linijom siromaštva od 23.918,62 HRK, temeljem metode za mala područja

Izvor: SDP, Hrvatska - Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje, 2016: 17-19

Prema Središnjem državnom portalu linija potrošnog siromaštva za samačko kućanstvo iznosi 23.918,62 kn godišnje (1.993,22 kn mjesečno). Najveću stopu rizika od siromaštva koja se kretala od 28,6% do 34,3% bilježe: Karlovačka županija, Sisačko-moslavačka, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska i Vukovarsko-srijemska županija. Drugim riječima, od 28,6% do 34,3% osoba je imalo ekvivalentinu potrošnju ispod linije praga rizika od siromaštva. Najmanje stope rizika od siromaštva su u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, Zadarskoj, Istarskoj, Primorsko-goranskoj te Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji u iznosu od 5,9% do 11,6%. Na slici desno se vidi najveća koncentracija siromašnih u Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji, što nije slučaj u zabilježenim visinama stope siromaštva. Najmanja koncentracija siromašnih je u Međimurskoj županiji, Koprivničko-križevačkoj, Primorsko-goranskoj, Zadarskoj, Šibensko-kninskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Visoka razina stope rizika od siromaštva obuhvaća središnju Hrvatsku za razliku od Jadranske Hrvatske čija je visina stope rizika od siromaštva prema potrošnoj metodi mala.

Siromaštvo je socijalni problem na čije smanjenje pokušavaju utjecati brojne službe unutar nacionalnih država, ali i na nadnacionalnoj razini pomoću ekonomskog rasta, porezne politike, politike plaća, socijalne politike i drugih (Šundalić, 2011: 121). Najčešće svaka država izravno povezuje siromaštvo s programima i uslugama socijalne pomoći (skrbi). Ovaj se rad temelji na usporedbi siromaštva sa zajamčenom minimalnom naknadom.

3.2. Socijalna skrb: vrste prava i njihovi korisnici

Zakon o socijalnoj skrbi NN 157/13 (čl. 3) definira „socijalnu skrb kao organiziranu djelatnost čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima. Srž socijalne skrbi stoji u unapređenju kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo“. Prema članku broj 5 „svatko je svojim radom, prihodima i imovinom dužan pridonositi sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju vlastite socijalne ugroženosti i članova svoje obitelji, posebice djece i onih članova koji se ne mogu brinuti o sebi.“ Za osobe koje ne mogu samostalno riješiti svoju socijalnu situaciju postoji velik broj oblika pomoći koje ostvaruju na razini središnje države preko odgovarajućih tijela kao što su: ustanove socijalne skrbi (centri i domovi socijalne skrbi, centri za pomoć i njegu), udomiteljske obitelji, obiteljski domovi, udruge, vjerske zajednice, obrtnici, pravne i fizičke osobe koje obavljaju profesionalnu djelatnost, zavodi za zapošljavanje, jedinice lokalne i područne samouprave s različitim programima socijalne pomoći i oblicima materijalnih davanja u novcu ili naturi (SDP, Sustav socijalne skrbi, 2016).

Prema Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 33/12., 46/13., i 49/13) u Hrvatskoj postoji:

I. Državna pomoć:

1. Zajamčena minimalna naknada / pomoć za uzdržavanje:
2. Jednokratna pomoć - za školovanje, za nabavku potrebne odjeće i obuće, osnovnih predmeta u kućanstvu, podmirenje pogrebnih troškova korisnika ili člana obitelji
3. Potpore za obrazovanje (uključivanje u programe odgoja i obrazovanja)
4. Osobna invalidnina
5. Doplatak za pomoć i njegu
6. Status roditelja njegovatelja
7. Pomoć i njega u kući
8. Usluga stručne pomoći u obitelji (patronaža)
9. Organiziranje prehrane / pomoć u prehrani
10. Pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja
11. Skrb izvan vlastite obitelji - smještaj djece i mladeži te odraslih i starijih osoba u udomiteljsku obitelj, privremeni i dugotrajni smještaj u dom socijalne skrbi

II. Lokalna i regionalna pomoć:

1. Pomoć za stanovanje - najamnina, komunalna naknada, struja, plin, grijanje, voda i sl.
2. Pomoć za troškove ogrjeva.

Korisnik socijalne skrbi je samac ili obitelj s nedovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba. Detaljnija podjela je u sljedećoj tablici.

Tablica 1. Korisnici prava i usluga socijalne skrbi

MALOLJETNI KORISNICI	PUNOLJETNI KORISNICI
Djeca i mladež u mjeri obiteljsko-pravne zaštite	**Osobe koje nemaju dovoljno sredstava za život**
✓ Roditelji umrli, nestali, nepoznati ✓ Roditelji lišeni roditeljskih prava ✓ Roditelji lišeni poslovne sposobnosti ✓ Roditelji teško i kronično bolesni ✓ Roditelji zanemaruju ili zlostavljaju ✓ Roditelji nezaposleni ili nemaju dovoljno prihoda ✓ Ostalo (djeca razvedenih, maloljetnih roditelja, neutvrđenog očinstva, pred posvajanjem i dr.)	✓ Nezaposleni roditelji ✓ Samohrani nezaposleni roditelji ✓ Nezaposlene osobe ili zaposlene osobe bez dovoljno prihoda ✓ Ostali (lišeni poslovne sposobnosti, roditelji s djetetom do 6 mj. itd.) ✓ Stare i nemoćne osobe ✓ Kronično bolesne osobe
Djeca i mladež društveno neprihvatljiva ponašanja	**Osobe društveno neprihvatljiva ponašanja**
✓ Sklona skitnji ✓ Sklona prosjačenju ✓ Sklona prostituciji ✓ Sklona činjenju prekršaja ✓ Sklona činjenju kaznenih djela	✓ Skolne skitnji ✓ Sklone prosjačenju ✓ Sklone prostituciji ✓ Sklone vršenju kaznenih djela i prekršaja ✓ Sklone nasilničkom ponašanju u obitelji
Tjelesno ili mentalno oštećena djeca i mladež	**Tjelesno ili mentalno oštećene osobe**
✓ S oštećenjem vida ✓ S oštećenjem sluha ✓ S oštećenjem u glasu i govoru ✓ Deformacije, motorička ili funkcionalna oštećenja ✓ Mentalna retardacija ✓ Poremećaji u ponašanju i osobnosti ✓ Organski uvjetovani duševni poremećaji ✓ Psihoze	✓ S oštećenjem vida ✓ S oštećenjem sluha ✓ S oštećenjem u glasu i govoru ✓ Deformacije, metodička ili funkcionalna oštećenja ✓ Mentalna retardacija ✓ Poremećaji u ponašanju i osobnosti ✓ Organski uvjetovani društveni poremećaji ✓ Psihoze
Psihički bolesna djeca i mladež ovisnici	**Psihički bolesne osobe i ovisnici**
✓ Psihički bolesna djeca i mladež ✓ Ovisnici o alkoholu ✓ Ovisnici o drogama i dr. opojnim sredstvima	✓ Psihički bolesne osobe ✓ Ovisnici o alkoholu ✓ Ovisnici o drogama i dr. opojnim sredstvima
Djeca i mladež s raznim potrebama socijalne skrbi	**Odrasle osobe s raznim potrebama socijalne skrbi**
✓ S teškim stambenim prilikama ✓ Žrtve obiteljskog nasilja ✓ Žrtve trgovanja ljudima	✓ S teškim stambenim prilikama ✓ Žrtve obiteljskog nasilja ✓ Žrtve trgovanja ljudima

Izvor: Prilagođeno prema: DZS, Korisnici i usluge socijalne skrbi u 2011., 2012.

3.2.1. Zajamčena minimalna naknada: prikaz stanja korisnika po županijama

Prema članku 26. Zakona o socijalnoj skrbi NN 99/15 „Zajamčena minimalna naknada je pravo na novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba“.

Pomoć se utvrđuje „na temelju ostvarenih prihoda u prethodna tri mjeseca (prosjek) od podnošenja zahtjeva, tj. službenog pokretanja postupka“ (SDP, Zajamčena minimalna naknada, 2016). Prihodima se smatraju financijska i materijalna sredstva ostvarena po osnovi rada, mirovine, imovine i sl. „u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova obitelji s kojima živi u zajedničkom kućanstvu. Osnovicu za izračun iznosa naknade određuje Vlada Republike Hrvatske i ne može biti manja od 22,5% mjesečnog iznosa relativne linije siromaštva za samačko kućanstvo“ (ibid.).

Prema članku 30. NN 99/15 iznos minimalne naknade za samca utvrđuje se u iznosu:

- za radno sposobnog samca: 100 posto,
- za radno nesposobnog samca: 115 posto osnovice (1.012 kuna).

Za kućanstvo se utvrđuje osnovica u iznosu zbroja udjela za svakog člana kućanstva:

- za samohranog roditelja: 100 % = 800 kuna
- za odraslog člana kućanstva: 60 % = 480 kuna
- za dijete: 40 % = 320 kuna
- za dijete samohranog roditelja (u jednoroditeljskoj obitelji): 55 % = 440 kuna.

U ovom radu se uspoređuje zastupljenost siromaštva po županijama Republike Hrvatske kroz prikaz zajamčene minimalne naknade, jedne od vrsta prava socijalne pomoći.

Tablica 2. Broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama

ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska	94.885	102.668	104.112	110.794	113.358	101.343	102.297
Grad Zagreb	8.056	8.662	9.412	10.300	10.903	9.878	11.594
Zagrebačka županija	3.207	2.935	3.150	3.607	4.219	4.154	4.009
Krapinsko-zagorska županija	1.166	1.288	1.324	1.433	1.574	1.397	1.261
Varaždinska županija	3.067	3.427	3.483	3.880	4.014	3.987	3.723
Koprivničko-križevačka županija	2.527	2.819	3.007	3.343	3.563	2.502	2.782
Međimurska županija	5.232	5.717	5.739	5.637	5.625	5.008	5.226
Bjelovarsko-bilogorska županija	3.962	4.289	4.300	4.430	4.272	4.152	4.323
Virovitičko-podravska županija	3.566	3.995	3.799	4.115	4.141	4.454	4.301
Požeško-slavonska županija	1.973	2.191	2.026	2.299	2.539	2.052	2.028
Brodsko-posavska županija	5.912	6.805	7.064	7.198	7.029	6.246	5.802
Osječko-baranjska županija	12.266	13.973	14.857	15.551	15.852	13.740	14.256
Vukovarsko-srijemska županija	7.108	7.688	7.241	8.240	8.637	8.045	6.564
Karlovačka županija	5.732	6.261	6.228	6.210	6.583	5.617	5.632
Sisačko-moslavačka županija	7.178	7.432	7.695	8.622	8.726	8.484	8.372
Primorsko-goranska županija	2.372	2.685	2.832	3.113	2.911	2.745	2.869
Ličko-senjska županija	1.144	1.236	1.157	1.287	1.388	1.307	1.296
Zadarska županija	3.766	3.968	3.709	3.806	3.641	2.284	2.673
Šibensko-kninska županija	8.379	8.614	8.599	8.703	8.350	5.924	5.483
Splitsko-dalmatinska županija	6.056	6.278	6.184	6.543	6.744	7.263	7.607
Istarska županija	1.243	1.408	1.436	1.520	1.597	1.187	1.312
Dubrovačko-neretvanska županija	973	997	870	957	1.050	917	1.184

Izvor: Prilagođeno prema: MSPM, Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.

Najviše korisnika zajamčene minimalne naknade u Hrvatskoj bilo je 2013. godine, ukupno 113.358 samaca i kućanstava (obitelji). Godine 2012. bilo je ukupno 110.794 korisnika, a najmanje zabilježenih korisnika je 2009. godine, 94.885, što je 20% manje u odnosu na najveći broj korisnika zabilježen u vremenskom razdoblju od 2009. do 2015. godine. Brojčano gledajući prosjek županija, najviše primatelja zajamčene minimalne naknade je u Osječko-baranjskoj županiji, zatim Gradu Zagrebu, Šibensko-kninskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Brojčano najmanje zabilježenih korisnika ima Ličko-senjska, Krapinsko-zagorska i Dubrovačko-neretvanska županija. Usporedi li se mapa siromaštva prema procjeni dohodovnog siromaštva (procjena 2011. godine), uočena je velika koncentracija siromašnih i broja primatelja zajamčene minimalne naknade u već navedenim županijama: Osječko-baranjskoj, Gradu Zagrebu te u manjim razmjerima u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Odstupanje je vidljivo u Šibensko-kninskoj županiji koja ima velik broj primatelja zajamčene minimalne naknade, no ne i veliku koncentraciju broja siromašnih. Što se tiče najmanjeg broja primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama i najmanjeg broja siromašnih prema procjeni dohodovnog siromaštva, prve pozicije zauzimaju Ličko-senjska i Dubrovačko-neretvanska županija, nakon njih u manjem iznosu Krapinsko-zagorska županija. Isto stanje najmanjeg broja primatelja zajamčene minimalne naknade i broja siromašnih je i kod procjene potrošnog siromaštva.

Sličniji i bliži rezultati od rezultata ukupnog prosjeka promatranog vremenskog niza mogu se dobiti ako se usporedi broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županija s procjenama siromaštva iz istih godina, konkretno, iz 2011. godine.

Obzirom na činjenicu da se svaka županija bitno razlikuje, što zbog geografskog položaja, što zbog kretanja stanovnika te gospodarske razvijenosti, vidljivo je da broj primatelja pomoći nije objektivan. Kao moguće uzročno-posljedične pojave potrebe stanovništva za zajamčenom minimalnom naknadom analizira se struktura i kretanje stanovništva, BDP *per capita* kao pokazatelja gospodarskog stanja županija, fiskalni kapacitet te aktivnost stanovništva za regionalne (područne) samouprave.

Stoga je cilj ovog rada prikazati kako prethodno navedena stanja utječu na potrebu stanovništva za zajamčenom minimalnom naknadom.

4. STANOVNIŠTVO I TERITORIJ REPUBLIKE HRVATSKE

Prostor Republike Hrvatske od 56.594 km^2 dijeli se na tri razine regija. Prema NKPJS 2012. prva razina je Republika Hrvatska, druga razina je podjela Hrvatske na Kontinentalnu i Jadransku, unutar koje je treća razina sačinjena od 20 županija i Grada Zagreba. Treću razine čine jedinice lokalne samouprave – gradovi, općine i naselja.

Radi usporedbe broja primatelja minimalne naknade s veličinom svake pojedine županije, u sljedećoj se tablici prikazuje površina i broj stanovnika županija.

Tablica 3. Podjela teritorija Republike Hrvatske na samoupravne jedinice

Županije	Površina km²	Broj stanovnika u 2011.	Broj stan. na km²	Broj gradova	Broj općina	Broj naselja
Republika Hrvatska	56.594	4.284.889	75,7	128	428	6.762
Grad Zagreb	641	790.017	1.232,50	1	-	70
Zagrebačka županija	3.060	317.606	103,8	9	25	694
Krapinsko-zagorska županija	1.229	132.892	108,1	7	25	422
Varaždinska županija	1.262	175.951	139,4	6	22	303
Koprivničko-križevačka županija	1.748	115.584	66,1	3	22	264
Međimurska županija	729	113.804	156,1	3	22	131
Bjelovarsko-bilogorska županija	2.640	119.764	45,4	5	18	323
Virovitičko-podravska županija	2.024	84.836	41,9	3	13	188
Požeško-slavonska županija	1.823	78.034	42,8	5	5	277
Brodsko-posavska županija	2.030	158.575	78,1	2	26	185
Osječko-baranjska županija	4.155	305.032	73,4	7	35	263
Vukovarsko-srijemska županija	2.454	179.521	73,2	5	26	85
Karlovačka županija	3.626	128.899	35,5	5	17	649
Sisačko-moslavačka županija	4.468	172.439	38,6	7	12	455
Primorsko-goranska županija	3.588	296.195	82,6	14	22	509
Ličko-senjska županija	5.353	50.927	9,5	4	8	258
Zadarska županija	3.646	170.017	46,6	6	28	232
Šibensko-kninska županija	2.984	109.375	36,7	5	15	199
Splitsko-dalmatinska županija	4.540	454.798	100,2	16	39	370
Istarska županija	2.813	208.055	74	10	31	655
Dubrovačko-neretvanska županija	1.781	122.568	68,8	5	17	230

Izvor: DZS, Statistički ljetopis Republike Hrvatske, 2015: 62

Na području Hrvatske nalazi se 6.762 naselja, 428 općina, 128 gradova, Grad Zagreb i 20 županija, što čini ukupno 556 jedinica lokalne i 21 jednicu područne (regionalne) samouprave (usp. Bajo i Jurlina Alibegović, 2008: 45). Prosječna površina županije je 2.700 km^2, s 204.000 stanovnika, no postoje velike oscilacije u veličini teritorija i broju stanovnika.

Kada se promatra zastupljenost primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama (tablica 2.) i površina županije te broj stanovnika unutar nje (tablica 3.) Grad Zagreb zauzima teritorijalno najmanju površinu, ali broj primatelja naknade i broj stanovnika je najveći, za razliku od Ličko-senjske županije čiji teritorij zauzima najveću površinu s najmanje stanovnika i najmanjim brojem primatelja naknade. Logičan slijed je u Osječko-baranjskoj županiji koja zauzima veliku površinu i velik broj stanovnika, stoga i velik broj primatelja naknade, a Krapinsko-zagorska županija je primjer male površine, malog broja stanovnika te malog broja primatelja naknade. Prosjeku Hrvatske slične su Vukovarsko-

srijemska županija s velikim brojem primatelja naknade te Dubrovačko-neretvanska s malim brojem primatelja naknade. Na zastupljenost primatelja zajamčene minimalne naknade površina ima manji utjecaj od broja stanovnika. Istra i Primorsko-goranska županija primjer su zastupljenosti velikog broja urbanih sredina, a manjeg broja primatelja naknade, izuzev Grada Zagreba koji je ujedno županija. Pretpostavka je da su urbane sredine gospodarski razvijenije i da je stanovništvo vezano uz ruralne krajeve bliže liniji rizika od siromaštva što za posljedicu ima potrebu stanovništva za minimalnom naknadom.

5.1. Prirodno kretanje stanovništva

Pomoću izračuna udjela zajamčene minimalne naknade u procjeni stanovništva, prikazan je utjecaj prirodnog prirasta na kretanje broja primatelja pomoći po županijama.

Tablica broj 4.a : Prirodno kretanje stanovništva 2009. – 2012. godine

Prirodno kretanje stanovništva	2009.				2010.				2011.				2012.			
	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast
Republika Hrvatska	**4.429.078**	**94.885**	**2,14**	**-7.837**	**4.417.781**	**102.668**	**2,32**	**-8.735**	**4.280.622**	**104.112**	**2,43**	**-9.822**	**4.267.558**	**110.830**	**2,60**	**-9.939**
Zagrebačka	328.123	3.207	0,98	-93	329.253	2.935	0,89	-158	317.594	3.150	0,99	-67	318.235	3.607	1,13	-248
Krapinsko-zagorska	136.357	1.166	0,86	-705	135.635	1.288	0,95	-651	132.672	1.324	1,00	-688	131.734	1.433	1,09	-708
Sisačko-moslavačka	171.975	7.178	4,17	-969	169.419	7.432	4,39	-1.055	171.725	7.695	4,48	-1.081	169.379	8.622	5,09	-842
Karlovačka	132.150	5.732	4,34	-942	130.533	6.261	4,80	-861	128.495	6.228	4,85	-997	126.997	6.210	4,89	-905
Varaždinska	180.252	3.067	1,70	-500	179.895	3.427	1,91	-561	175.771	3.483	1,98	-593	175.150	3.880	2,22	-608
Koprivničko-križevačka	119.586	2.527	2,11	-531	119.000	2.819	2,37	-500	115.424	3.007	2,61	-499	114.846	3.343	2,91	-483
Bjelovarsko-bilogorska	124.646	3.962	3,18	-681	123.632	4.289	3,47	-564	119.448	4.300	3,60	-656	118.083	4.430	3,75	-640
Primorsko-goranska	304.228	2.372	0,78	-816	303.491	2.685	0,88	-1.013	296.004	2.832	0,96	-1.014	295.300	3.113	1,05	-1.128
Ličko-senjska	49.924	1.144	2,29	-389	49.063	1.236	2,52	-418	50.697	1.157	2,28	-447	49.942	1.287	2,58	-493
Virovitičko-podravska	87.596	3.566	4,07	-377	86.487	3.995	4,62	-385	84.621	3.799	4,49	-430	83.820	4.115	4,91	-390
Požeško-slavonska	81.891	1.973	2,41	-275	81.024	2.191	2,70	-301	77.775	2.026	2,60	-355	76.651	2.299	3,00	-278
Brodsko-posavska	172.681	5.912	3,42	-222	171.563	6.805	3,97	-488	158.249	7.064	4,46	-343	157.086	7.198	4,58	-472
Zadarska	175.682	3.766	2,14	-39	176.316	3.968	2,25	25	170.212	3.709	2,18	-28	170.955	3.806	2,23	-123
Osječko-baranjska	319.239	12.266	3,84	-881	317.802	13.973	4,40	-1.207	304.541	14.857	4,88	-1.079	302.751	15.551	5,14	-1.177
Šibensko-kninska	114.122	8.379	7,34	-483	112.927	8.614	7,63	-536	109.072	8.599	7,88	-504	107.595	8.703	8,09	-530
Vukovarsko-srijemska	197.472	7.108	3,60	-402	195.674	7.688	3,93	-521	178.959	7.241	4,05	-571	177.583	8.240	4,64	-553
Splitsko-dalmatinska	482.501	6.056	1,26	251	482.604	6.278	1,30	368	454.683	6.184	1,36	-77	454.777	6.543	1,44	75
Istarska	214.991	1.243	0,58	-291	214.967	1.408	0,65	-426	208.028	1.436	0,69	-395	207.719	1.520	0,73	-470
Dubrovačko-neretvanska	127.473	973	0,76	142	127.746	997	0,78	139	122.456	870	0,71	-12	122.337	957	0,78	-47
Međimurska	117.891	5.232	4,44	45	117.890	5.717	4,85	51	113.746	5.739	5,05	-1	113.561	5.673	5,00	16
Grad Zagreb	790.298	8.056	1,02	321	792.860	8.662	1,09	327	790.450	9.412	1,19	15	793.057	10.300	1,30	65

Izvor: Prilagođeno prema: DZS, Prirodno kretanje stanovnika RH, 2010., 2011., 2012., 2013.

Godine 2009. najveći broj primatelja zajamčene minimalne naknade u udjelu stanovništva po županijama bilježi Šibensko-kninska županija (oko 7%), zatim Međimurska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka i Virovitičko-podravska županija približno 5%. Prosjek Republike Hrvatske je 2,14% i njemu su najbliže Zadarska, Koprivničko-križevačka, Ličko-senjska i Požeško-slavonska županija. Najmanje primatelja pomoći je u Istarskoj županiji, Dubrovačko-neretvanskoj, Primorsko-goranskoj, Krapinsko-zagorskoj i Zagrebačkoj (manje od 1%). Prirodni prirast Hrvatske 2009. iznosi -7.837, više umrlih nego rođenih osoba.

U 2010. godini raste broj primatelja minimalne naknade u odnosu na baznu 2009. godinu za 7.783 korisnika, ali broj stanovnika pada za 11.297 osoba. Najveći udio korisnika ima Šibensko-kninska županija (7,63%), slijede Međimurska, Karlovačka, Virovitičko-podravska i Osječko-baranjska. Prosjek Hrvatske iznosi 2,32% i drže ga Zadarska županija, Požeško-slavonska, Ličko-senjska i Koprivničko-križevačka. Manje od 1% je u Primorsko-goranskoj, Istarskoj, Dubrovačko-neretvanskoj, Krapinskoj-zagorskoj i Zagrebačkoj županiji.

U 2011. godini također opada broja stanovnika i raste broj primatelja naknade. Udio primatelja pomoći Hrvatske je 2,43%. Tom prosjeku su slične Požeško-slavonska županija, Koprivničko-križevačka, Ličko-senjska i Zadarska županija. Najveći udio primatelja je u Šibensko-kninskoj županiji (oko 8%), Međimurskoj, Osječko-baranjskoj, Karlovačkoj, Sisačko-moslavačkoj i Virovitičko-podravskoj županiji u iznosu od približno 5%. Najmanje ih je u Istarskoj, Dubrovačko-neretvanskoj, Primorsko-goranskoj te Zagrebačkoj (niti 1%).

Godine 2012. povećava se broj primatelja minimalne naknade i pada broja stanovnika. Prirodni prirast iznosi -9.939 više umrlih osoba nego rođenih. Pozitivnog predznaka je tek u Zagrebačkoj (65) i Međimurskoj županiji (16). Najveći udio primatelja je u Šibensko-kninskoj (8,09%), zatim oko 5% u: Osječko-baranjskoj, Sisačko-moslavačkoj i Međimurskoj. Najmanji udio primatelja minimalne naknade je u Istri i Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Tablica broj 4.b: Prirodno kretanje stanovništva 2013. - 2015. godine

Prirodno kretanje stanovništva	2013.				2014.				2015.			
	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast	30.6. Procjena stanovništva	Pomoć za uzdržavanje	Udio %	Prirodni prirast
Republika Hrvatska	**4.255.689**	**113.358**	**2,66**	**-10.447**	**4.238.389**	**108.686**	**2,56**	**-11.273**	**4.203.604**	**102.287**	**2,43**	**-16.702**
Zagrebačka	318.837	4.219	1,32	-428	318.453	4.154	1,30	-482	316.506	4.009	1,27	-980
Krapinsko-zagorska	130.895	1.574	1,20	-730	129.967	1.397	1,07	-715	128.905	1.261	0,98	-807
Sisačko-moslavačka	167.036	8.726	5,22	-1.116	163.975	8.484	5,17	-1.072	160.292	8.372	5,22	-1.348
Karlovačka	125.688	6.583	5,24	-801	124.127	5.617	4,53	-990	121.840	5.632	4,62	-1.075
Varaždinska	174.434	4.014	2,30	-635	173.454	3.987	2,30	-635	171.879	3.723	2,17	-911
Koprivničko-križevačka	114.346	3.563	3,12	-343	113.688	2.502	2,20	-514	112.357	2.782	2,48	-616
Bjelovarsko-bilogorska	116.959	4.272	3,65	-633	115.536	4.152	3,59	-608	113.746	4.323	3,80	-842
Primorsko-goranska	294.705	2.911	0,99	-1.018	293.811	2.745	0,93	-1.160	291.654	2.869	0,98	-1.440
Ličko-senjska	49.364	1.388	2,81	-446	48.670	1.307	2,69	-522	47.634	1.296	2,72	-533
Virovitičko-podravska	83.029	4.141	4,99	-382	82.162	4.454	5,42	-408	80.610	4.301	5,34	-440
Požeško-slavonska	75.801	2.539	3,35	-305	74.991	2.052	2,74	-294	73.473	2.028	2,76	-440
Brodsko-posavska	155.956	7.029	4,51	-405	154.082	6.246	4,05	-545	151.012	5.802	3,84	-811
Zadarska	171.594	3.641	2,12	-99	171.462	2.284	1,33	-298	170.168	2.673	1,57	-504
Osječko-baranjska	300.950	15.852	5,27	-1.039	298.272	13.740	4,61	-1.260	294.233	14.256	4,85	-1.557
Šibensko-kninska	106.540	8.350	7,84	-562	105.532	5.924	5,61	-550	104.315	5.473	5,25	-775
Vukovarsko-srijemska	175.932	8.637	4,91	-668	173.441	8.045	4,64	-619	169.224	6.564	3,88	-962
Splitsko-dalmatinska	454.711	6.744	1,48	-277	454.627	7.263	1,60	-334	453.155	7.607	1,68	-1.042
Istarska	207.793	1.597	0,77	-366	208.201	1.187	0,57	-413	208.180	1.312	0,63	-713
Dubrovačko-neretvanska	122.197	1.050	0,86	-62	122.355	917	0,75	47	122.280	1.184	0,97	-59
Međimurska	113.417	5.625	4,96	-26	113.159	5.088	4,50	6	112.576	5.226	4,64	-65
Grad Zagreb	795.505	10.903	1,37	-106	798.424	9.878	1,24	93	799.565	11.594	1,45	-782

Izvor: Prilagođeno prema: DZS, Prirodno kretanje stanovništva RH, 2014., 2015., 2016.

U 2013. godini ponovno opada stanovništvo i raste broj primatelja zajamčene minimalne naknade. Prirodni prirast iznosi -10.447 manje stanovnika i negativan je u svim županijama. Udio primatelja zajamčene minimalne naknade u stanovništvu po županijama

najveći je u Šibensko-kninskoj, zatim Osječko-baranjskoj, Karlovačkoj i Sisačko-moslavačkoj županiji. Najmanji je ponovno u Istarskoj županiji, Dubrovačko-neretvanskoj i Primorsko-goranskoj županiji. Prosjeku Hrvatske od 2,66% udjela zajamčene minimalne naknade po stanovniku su slične Zadarska, Ličko-senjska i Varaždinska županija.

U 2014. godini opada broja stanovnika, ali i primatelja pomoći u odnosu na prethodne dvije godine kada je broj korisnika bio iznad 110.000. Broj umrlih u odnosu na broj rođenih je negativan i iznosi -11.273. Najmanji udio primatelja pomoći je u Istarskoj županiji, Dubrovačko-neretvanskoj i Primorsko-goranskoj županiji (ispod 1 %). Najveći udio zajamčene minimalne naknade je u Šibenko-kninskoj, Virovitičko podravkoj i Sisačko-moslavačkoj županiji u iznosima ~5%.

Godine 2015. najveći udio zajamčene minimalne naknade je u Šibensko-kninskoj županiji i Sisačko-moslavačkoj županiji, iznosi oko 5%, što je oko 2,5% više od prosjeka Hrvatske. Najmanji udio korisnika zajamčene minimalne naknade je u Istri i Dubrovačko-neretvanskoj županiji te u Primorsko-goranskoj županiji i niži je od 1%. Prirodni prirast Hrvatske je negativan i iznosi -16.702 osobe manje.

Kada se pogleda cjelokupna slika prirodnog kretanja stanovništva i broja primatelja pomoći (zajamčene minimalne naknade), primjećuje se da broj stanovnika u razdoblju od 2009. do 2015. kontinuirano opada. Potreba stanovništva za zajamčenom minimalnom naknadom raste obrnuto proporcionalno u usporedbi s kretanjem stanovništva, izuzev zadnje dvije godine promatranog razdoblja. Povećanje potrebe stanovništva za pomoći i pad broja stanovnika ima za posljedicu povećan broj osoba ispod praga linije siromaštva. U vremenskom razdoblju od 2009. do 2015. konstantno najveći udio u zajamčenoj minimalnoj naknadi imaju iste županije s tim da, iako na vrhu udjela zajamčene minimalne naknade, velik pad primatelja pomoći bilježi Šibensko-kninska županija s 8% na 5%. Državni prosjek također drže iste županije, a isto je i s najmanjim udjelima.

5.2. Dinamika promjene udjela primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika

Pomoću izračuna verižnih i baznih indeksa prati se dinamika promjene udjela, odnosno postotak primatelja zajamčene minimalne naknade u odnosu na broj stanovnika svake županije unutar Republike Hrvatske. Za vidiljiviju usporedbu pojedinih županija koristi se izračun stope promjene.

U tablici 5. i 6. prikazan je udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika na području županija Republike Hrvatske u razdoblju od 2009. do 2015. godine.

Za realnu sliku, uzimaju se statistički podaci u kojima je već ranije, u poglavlju kretanja stanovništva, broj primatelja zajamčene minimalne naknade podijeljen sa brojem stanovnika županije.

Analiza tablice 5. temelji se na izračunu baznog indeksa. Kao baza uzima se početak promatranog vremenskog intervala, točnije 2009. godina. Udio primatelja pomoći svake županije kroz godine računa se u odnosu na baznu 2009. godinu prema formuli (4).

Tablica 5. Udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika, %: izračun baznog indeksa

	Udio primatelja zajamčene minimalne naknade, %							Bazni indeks 2009. godina							Stopa promjene %						
Županije	**2009.**	**2010.**	**2011.**	**2012.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2009.**	**2010.**	**2011.**	**2012.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2009.**	**2010.**	**2011.**	**2012.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**
Republika Hrvatska	2,14	2,32	2,43	2,6	2,66	2,56	2,43	100	108,41	113,55	121,50	124,30	119,63	113,55	-	8,41	13,55	21,50	24,30	19,63	13,55
Zagrebačka	0,98	0,89	0,99	1,13	1,32	1,3	1,27	100	90,82	101,02	115,31	134,69	132,65	129,59	-	-9,18	1,02	15,31	34,69	32,65	29,59
Krapinsko-zagorska	0,86	0,95	1	1,09	1,2	1,07	0,98	100	110,47	116,28	126,74	139,53	124,42	113,95	-	10,47	16,28	26,74	39,53	24,42	13,95
Sisačko-moslavačka	4,17	4,39	4,48	5,09	5,22	5,17	5,22	100	105,28	107,43	122,06	125,18	123,98	125,18	-	5,28	7,43	22,06	25,18	23,98	25,18
Karlovačka	4,34	4,8	4,85	4,89	5,24	4,53	4,62	100	110,60	111,75	112,67	120,74	104,38	106,45	-	10,60	11,75	12,67	20,74	4,38	6,45
Varaždinska	1,7	1,91	1,98	2,22	2,3	2,3	2,17	100	112,35	116,47	130,59	135,29	135,29	127,65	-	12,35	16,47	30,59	35,29	35,29	27,65
Koprivničko-križevačka	2,11	2,37	2,61	2,91	3,12	2,2	2,48	100	112,32	123,70	137,91	147,87	104,27	117,54	-	12,32	23,70	37,91	47,87	4,27	17,54
Bjelovarsko-bilogorska	3,18	3,47	3,6	3,75	3,65	3,59	3,8	100	109,12	113,21	117,92	114,78	112,89	119,50	-	9,12	13,21	17,92	14,78	12,89	19,50
Primorsko-goranska	0,78	0,88	0,96	1,05	0,99	0,93	0,98	100	112,82	123,08	134,62	126,92	119,23	125,64	-	12,82	23,08	34,62	26,92	19,23	25,64
Ličko-senjska	2,29	2,52	2,28	2,58	2,81	2,69	2,72	100	110,04	99,56	112,66	122,71	117,47	118,78	-	10,04	-0,44	12,66	22,71	17,47	18,78
Virovitičko-podravska	4,07	4,62	4,49	4,91	4,99	5,42	5,34	100	113,51	110,32	120,64	122,60	133,17	131,20	-	13,51	10,32	20,64	22,60	33,17	31,20
Požeško-slavonska	2,41	2,7	2,6	3	3,35	2,74	2,76	100	112,03	107,88	124,48	139,00	113,69	114,52	-	12,03	7,88	24,48	39,00	13,69	14,52
Brodsko-posavska	3,42	3,97	4,46	4,58	4,51	4,05	3,84	100	116,08	130,41	133,92	131,87	118,42	112,28	-	16,08	30,41	33,92	31,87	18,42	12,28
Zadarska	2,14	2,25	2,18	2,23	2,12	1,33	1,57	100	105,14	101,87	104,21	99,07	62,15	73,36	-	5,14	1,87	4,21	-0,93	-37,85	-26,64
Osječko-baranjska	3,84	4,4	4,88	5,14	5,27	4,61	4,85	100	114,58	127,08	133,85	137,24	120,05	126,30	-	14,58	27,08	33,85	37,24	20,05	26,30
Šibensko-kninska	7,34	7,63	7,88	8,09	7,84	5,61	5,25	100	103,95	107,36	110,22	106,81	76,43	71,53	-	3,95	7,36	10,22	6,81	-23,57	-28,47
Vukovarsko-srijemska	3,6	3,93	4,05	4,64	4,91	4,64	3,88	100	109,17	112,50	128,89	136,39	128,89	107,78	-	9,17	12,50	28,89	36,39	28,89	7,78
Splitsko-dalmatinska	1,26	1,3	1,36	1,44	1,48	1,6	1,68	100	103,17	107,94	114,29	117,46	126,98	133,33	-	3,17	7,94	14,29	17,46	26,98	33,33
Istarska	0,58	0,65	0,69	0,73	0,77	0,57	0,63	100	112,07	118,97	125,86	132,76	98,28	108,62	-	12,07	18,97	25,86	32,76	-1,72	8,62
Dubrovačko-neretvanska	0,76	0,78	0,71	0,78	0,86	0,75	0,97	100	102,63	93,42	102,63	113,16	98,68	127,63	-	2,63	-6,58	2,63	13,16	-1,32	27,63
Međimurska	4,44	4,85	5,05	5	4,96	4,5	4,64	100	109,23	113,74	112,61	111,71	101,35	104,50	-	9,23	13,74	12,61	11,71	1,35	4,50
Grad Zagreb	1,02	1,09	1,19	1,3	1,37	1,24	1,45	100	106,86	116,67	127,45	134,31	121,57	142,16	-	6,86	16,67	27,45	34,31	21,57	42,16

Izvor: Prilagođeno prema: MSPM, Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.

Kada se promatra cjelokupna slika Hrvatske u razdoblju od 2009. do 2015. godine upravo je najmanji udio korisnika zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika u baznoj 2009. godini (2,14% primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika). U odnosu na baznu godinu udio broja primatelja zajamčene minimalne naknade konstantno raste i dostiže vrhunac 2013. godine u iznosu od 2,66% primatelja minimalne naknade u broju stanovnika, nakon koje slijedi lagani pad. Uzime li u obzir svaka pojedina županija, najveći udio primatelja zajamčene minimalne naknade ima Šibensko-kninska županija čiji je iznos 2012. godine bio čak 8,09% u odnosu na broj stanovnika. U 2014. i 2015. godini opada udio korisnika zajamčene minimalne naknade za približno 2% u odnosu na baznu godinu. Nakon Šibensko-kninske županije velik udio broja primatelja pomoći bilježe Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija i Međimurska županija. Sudeći po statističkim podacima,

najmanju potrebu za zajamčenom minimalnom naknadom ima stanovništvo Istre, Dubrovačko-neretvanske županije i Primorsko-goranske županije (do 1% primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika).

Najveća stopa promjene rasta udjela primatelja zajamčene minimalne naknade u odnosu na baznu 2009. godinu vidljiva je 2013. godine u Koprivničko-križevačkoj županiji, Krapinsko-zagorskoj županiji i Požeško-slavonskoj županiji. Nakon njih slijede Osječko-baranjska županija i Vukovarsko-srijemska županija. Najmanje stope promjene rasta udjela broja primatelja zajamčene minimalne naknade su zabilježene u 2010. i 2012. godini kod Dubrovačko-neretvanske županije, 2011. u Zagrebačkoj županiji u odnosu na baznu te u Međimurskoj županiji godine 2014. Najmanje stope promjene pada udjela primatelja zajamčene minimalne naknade su 2011. u Ličko-senjskoj županiji, 2013. godine u Zadarskoj i 2014. u odnosu na baznu 2009. godine u Istarskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

U tablici 6. prikazani su verižni indeksi u segmentu broja minimalnih naknada od početne 2009. g. te svake naredne godine u odnosu na prethodnu. Izračun prema formuli (1).

Tablica 6. Udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika, %: izračun verižnog indeksa

	Udio primatelja zajamčene minimalne naknade, %							Verižni indeks							Stopa promjene %						
Županije	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska	2,14	2,32	2,43	2,6	2,66	2,56	2,43	-	108,41	104,74	107,00	102,31	96,24	94,92	-	8,41	4,74	7,00	2,31	-3,76	-5,08
Zagrebačka	0,98	0,89	0,99	1,13	1,32	1,3	1,27	-	90,82	111,24	114,14	116,81	98,48	97,69	-	-9,18	11,24	14,14	16,81	-1,52	-2,31
Krapinsko-zagorska	0,86	0,95	1	1,09	1,2	1,07	0,98	-	110,47	105,26	109,00	110,09	89,17	91,59	-	10,47	5,26	9,00	10,09	-10,83	-8,41
Sisačko-moslavačka	4,17	4,39	4,48	5,09	5,22	5,17	5,22	-	105,28	102,05	113,62	102,55	99,04	100,97	-	5,28	2,05	13,62	2,55	-0,96	0,97
Karlovačka	4,34	4,8	4,85	4,89	5,24	4,53	4,62	-	110,60	101,04	100,82	107,16	86,45	101,99	-	10,60	1,04	0,82	7,16	-13,55	1,99
Varaždinska	1,7	1,91	1,98	2,22	2,3	2,3	2,17	-	112,35	103,66	112,12	103,60	100,00	94,35	-	12,35	3,66	12,12	3,60	0,00	-5,65
Koprivničko-križevačka	2,11	2,37	2,61	2,91	3,12	2,2	2,48	-	112,32	110,13	111,49	107,22	70,51	112,73	-	12,32	10,13	11,49	7,22	-29,49	12,73
Bjelovarsko-bilogorska	3,18	3,47	3,6	3,75	3,65	3,59	3,8	-	109,12	103,75	104,17	97,33	98,36	105,85	-	9,12	3,75	4,17	-2,67	-1,64	5,85
Primorsko-goranska	0,78	0,88	0,96	1,05	0,99	0,93	0,98	-	112,82	109,09	109,38	94,29	93,94	105,38	-	12,82	9,09	9,38	-5,71	-6,06	5,38
Ličko-senjska	2,29	2,52	2,28	2,58	2,81	2,69	2,72	-	110,04	90,48	113,16	108,91	95,73	101,12	-	10,04	-9,52	13,16	8,91	-4,27	1,12
Virovitičko-podravska	4,07	4,62	4,49	4,91	4,99	5,42	5,34	-	113,51	97,19	109,35	101,63	108,62	98,52	-	13,51	-2,81	9,35	1,63	8,62	-1,48
Požeško-slavonska	2,41	2,7	2,6	3	3,35	2,74	2,76	-	112,03	96,30	115,38	111,67	81,79	100,73	-	12,03	-3,70	15,38	11,67	-18,21	0,73
Brodsko-posavska	3,42	3,97	4,46	4,58	4,51	4,05	3,84	-	116,08	112,34	102,69	98,47	89,80	94,81	-	16,08	12,34	2,69	-1,53	-10,20	-5,19
Zadarska	2,14	2,25	2,18	2,23	2,12	1,33	1,57	-	105,14	96,89	102,29	95,07	62,74	118,05	-	5,14	-3,11	2,29	-4,93	-37,26	18,05
Osječko-baranjska	3,84	4,4	4,88	5,14	5,27	4,61	4,85	-	114,58	110,91	105,33	102,53	87,48	105,21	-	14,58	10,91	5,33	2,53	-12,52	5,21
Šibensko-kninska	7,34	7,63	7,88	8,09	7,84	5,61	5,25	-	103,95	103,28	102,66	96,91	71,56	93,58	-	3,95	3,28	2,66	-3,09	-28,44	-6,42
Vukovarsko-srijemska	3,6	3,93	4,05	4,64	4,91	4,64	3,88	-	109,17	103,05	114,57	105,82	94,50	83,62	-	9,17	3,05	14,57	5,82	-5,50	-16,38
Splitsko-dalmatinska	1,26	1,3	1,36	1,44	1,48	1,6	1,68	-	103,17	104,62	105,88	102,78	108,11	105,00	-	3,17	4,62	5,88	2,78	8,11	5,00
Istarska	0,58	0,65	0,69	0,73	0,77	0,57	0,63	-	112,07	106,15	105,80	105,48	74,03	110,53	-	12,07	6,15	5,80	5,48	-25,97	10,53
Dubrovačko-neretvanska	0,76	0,78	0,71	0,78	0,86	0,75	0,97	-	102,63	91,03	109,86	110,26	87,21	129,33	-	2,63	-8,97	9,86	10,26	-12,79	29,33
Međimurska	4,44	4,85	5,05	5	4,96	4,5	4,64	-	109,23	104,12	99,01	99,20	90,73	103,11	-	9,23	4,12	-0,99	-0,80	-9,27	3,11
Grad Zagreb	1,02	1,09	1,19	1,3	1,37	1,24	1,45	-	106,86	109,17	109,24	105,38	90,51	116,94	-	6,86	9,17	9,24	5,38	-9,49	16,94

Izvor: Prilagođeno prema: MSPM, Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.

Izračunom verižnog indeksa prati se stopa promjene udjela broja primatelja (korisnika) zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika u odnosu na svaku prethodnu godinu. U Hrvatskoj u vremenskom nizu od 2009. do 2015. godine najveća stopa promjene u odnosu na

prethodnu bilježi se 2010. godine, kada se povećala u iznosu od 8,41%, zatim 2012. godine kada je stopa promjene u odnosu na 2011. bila veća za 7%. Godine 2014. Vidljiv je pad stope promjene udjela korisnika naknade u broju stanovnika u odnosu na prethodnu godinu za 3,76% i 2015. godine je najveća stopa smanjenja u odnosu na 2014. godinu od 5,08%.

Stope povećanja udjela korisnika (više od 12%) 2010. godine u odnosu na prethodnu su u županijama: Požeško-slavonskoj (12,03), Istarskoj (12,07), Koprivničko-križevačkoj (12,32), Varaždinskoj (12,35), Primorsko.goranskoj (12,82), Virovitičko-podravskoj (13,51), Osječko-baranjskoj (14,58) i Brodsko-posavskoj (16,08). Samo u Zagrebačkoj županiji je zabilježen slučaj smanjenja stopa promjene udjela primatelja naknade od 9,18% u odnosu na prethodnu godinu.

U 2011. godini povećanje stope promjene u odnosu na prethodnu godinu u iznosu većem od 10% imaju Koprivničko-križevačka, Osječko-baranjska, Zagrebačka županija (11,24%) i Brodsko-posavska (12,34%). Smanjenje stope promjene udjela korisnika zajamčene minimalne naknade u odnosu na 2010. godinu značajne su u Ličko-senjskoj županiji (9,52%) i Dubrovačko-neretvanskoj (8,97%).

Povećanje stope promjene 2012. u odnosu na 2011. godinu u iznosu većem od 10% bilježe: Koprivničko-križevačka županija (11,49%), Varaždinska (12,12%), Ličko-senjska (13,16%), Sisačko-moslavačka (13,62%), Zagrebačka (14,14%), Vukovarsko-srijemska (14,57%) i Požeško-slavonska županija (15,38%). Smanjenje stope promjene udjela primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika u onosu na prethodnu je u Međimurskoj županiji u postotku od 0,99.

Kod izračuna verižnog indeksa 2013. godine u odnosu na 2012., najveće stope povećanja bilježe Zagrebačka županija (16,81%), Požeško-slavonska (11,67%), Dubrovačko-neretvanska i Krapinsko-zagorska županija. Značajnije stope pada imaju Primorsko-goranska županija (-5,71%) , Zadarska (4,93%) i Šibensko-kninska županija (3,09%).

U 2014. godini su zabilježene samo stope smanjenjenja promjene verižnog indeksa udjela zajamčene naknade, a vodeće županije su: Zadarska (37,26%), Koprivničko-križevačka (29,49%), Šibensko-kninska (28,44%) i Splitsko-dalmatinska (25,97%).

Najveće stope povećanja udjela korisnika naknade 2015. u odnosu na prethodnu su u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (29,33%), Zadarskoj (18,05%) i Gradu Zagrebu (16,94%). Značajnije stope smanjenja u odnosu na prethodnu godinu su u Vukovarsko-srijemskoj županiji (16,38%), Krapinsko-zagorskoj (8,41%) i Šibensko-kninskoj županiji (6,42%).

5.3. Mehaničko kretanje

Mehaničko kretanje stanovništva od minimalno godinu dana predstavlja unutarnju i vanjsku migraciju. Pod pojmom unutarnje migracije se smatra kretanje stanovništva unutar Republike Hrvatske koji su svoje mjesto prebivališta našli unutar naselja istog grada / općine, među gradovima / općinama iste županije te županija. Vanjska migracija predstavlja kretanje stanovništva koji žive izvan granica Republike Hrvatske i u nju useljavaju ili oni koji žive unutar Republike Hrvatske, a svoje prebivalište traže u inozemstvu.

U tablici 7. je prikazano kretanje salda unutranje i vanjske migracije.

Tablica 7: Saldo migracija stanovništva

Saldo migracije	među županijama							s inozemstvom							ukupne migracije						
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska								-1.427	-4.875	-4.165	-3.918	-4.884	-10.220	-17.945							
Zagrebačka	1.010	865	745	600	565	826	258	290	29	120	114	-160	-1.148	-1.624	1.300	894	865	714	405	-322	-1.366
Krapinsko-zagorska	13	-79	-153	-114	-84	-71	20	34	29	33	-55	-68	-177	-291	47	-50	-120	-169	-152	-248	-271
Sisačko-moslavačka	-435	-395	-510	-584	-583	-690	-799	-1.093	-933	-1.041	-945	-1.364	-1.059	-1.387	-1.528	-1.328	-1.551	-1.529	-194	-1.749	-2.186
Karlovačka	-83	-221	-167	-87	-142	-266	-20	-611	-296	-419	-417	-536	-564	-644	-694	-517	-586	-504	-678	-830	-664
Varaždinska	-1	-30	24	-80	-78	-173	53	57	3	42	-44	-167	-391	-597	56	-27	66	-124	-245	-564	-544
Koprivničko-križevačka	-95	-62	-135	-73	-81	-347	-337	-1	-45	-10	-8	-67	-209	-284	-96	-107	-145	-85	-148	-556	-621
Bjelovarsko-bilogorska	-225	-371	-426	-347	-418	-414	-611	-137	-274	-345	-239	-297	-333	-504	-362	-645	-771	-574	-715	-747	-1.115
Primorsko-goranska	83	241	139	200	291	516	347	224	-9	110	168	-46	-478	-1.500	307	232	249	368	245	38	-1.153
Ličko-senjska	-46	31	-9	31	151	41	-38	-464	-334	-288	-366	-234	-345	-366	-510	-303	-297	-335	-83	-304	-404
Virovitičko-podravska	-192	-266	-164	-244	-274	-329	-467	-538	-173	-162	-203	-169	-377	-705	-730	-439	-326	-447	-443	-706	-1.172
Požeško-slavonska	-379	-259	-328	-288	-258	-383	-340	-242	-247	-357	-522	-159	-317	-903	-621	-507	-658	-810	-417	-700	-1.243
Brodsko-posavska	-497	-552	-612	-530	-810	-906	-983	-491	-148	-77	-169	-479	-702	-1.271	-988	-700	-689	-699	-1.289	-1.608	-2.254
Zadarska	557	664	712	800	518	345	312	192	5	30	-73	-157	-714	-930	749	669	742	727	361	-369	-618
Osječko-baranjska	-388	-317	-344	-44	-619	-643	-892	-177	-307	-210	-319	-588	-1.127	-1.742	-565	-624	-554	-766	-1.207	-1.770	-2.634
Šibensko-kninska	18	-46	-130	-7	132	34	-144	-342	-707	-770	-850	-661	-262	-514	-344	-753	-900	-857	-529	-228	-658
Vukovarsko-srijemska	-635	-651	-778	-725	-930	-1.272	-1.179	-375	-741	-461	-146	-694	-1.307	-1.533	-1.010	-1.392	-1.239	-871	-1.624	-2.579	-2.712
Splitsko-dalmatinska	-431	-212	55	-116	50	-213	-19	599	-191	-25	-53	406	-270	-327	168	-430	32	-169	456	-483	-346
Istarska	436	260	251	368	393	653	594	261	-175	-340	-154	257	130	-204	697	85	-89	214	650	783	390
Dubrovačko-neretvanska	1	-126	-151	-39	46	23	35	496	86	7	-49	-206	91	-119	497	-212	-158	10	-160	114	-84
Međimurska	-47	-94	-114	-150	-150	-152	-210	-36	-14	-34	-14	-85	-280	-212	-11	-88	-148	-164	-235	-432	-422
Grad Zagreb	1.336	1.620	2.095	1.832	2.281	3.421	4.420	830	-253	44	320	590	-381	-2.288	2.166	1.367	2.139	2.152	2.871	3.040	2.132

Izvor: DZS, Migracije stanovništva RH, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016

Unutarnja migracija stanovništva među županijama od 2009. do 2015. godine najveći pozitivan saldo bilježi u Gradu Zagrebu u rasponu od 1.336 (bazne 2009.) do čak 4.420 više doseljenih osoba 2015. godine. U Zagrebačkoj županiji pozitivan međužupanijski migracijski saldo se kretao od 565 do 1.010, s tim da je 2015. godine saldo tek 258 više doseljenih osoba. Pozitivan saldo Zadarske županije prosječno iznosi 558 više doseljenih osoba. U 2014. godini jedan od većih pozitivnih migracijskih salda ima Primorsko-goranska županija čiji je iznos 516, a bazne 2009. godine je on iznosio tek 83 osobe više. Iste te 2014. godine velik pozitivan migracijski saldo (653) ima Istarska županija, i nastavlja se 2015. godine u iznosu od 594. Najveći negativan migracijski saldo je u Vukovarsko-srijemskoj županiji i postupno raste po godinama od -635 do -1.272 osobe manje doseljeno nego odseljeno. Slijedi Brodsko-posavska županija (prosjek 690), čiji je trend po godinama konstantno negativan i rastući. Prosječno

570 više odseljenih osoba je u Sisačko-moslavačkoj županiji te velik negativan saldo posljednje tri godine bilježi Osječko-baranjska županija.

Sveukupno gledajući liniju vanjske migracije u razdoblju od 2009. do 2015. godine, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, vidljiv je konstantan negativan migracijski saldo Hrvatske s inozemstvom. Galopirajući porast iseljavanja stanovništva dogodio se 2014. i 2015. godine, kada je broj odseljenih u inozemstvo sedam (točnije -10.220) do trinaest puta veći (-17.945) od broja iseljenih u 2009. godini. Od ukupno doseljenih osoba u Hrvatsku najviše doseljavaju iz susjedne Bosne i Hercegovine čiji je prosjek 46%. Najveći postotak odseljenih iz Hrvatske preselio se u Srbiju (prosjek 32%) i Bosnu i Hercegovinu (oko 27%), ali kada je zabilježen najveći negativan migracijski saldo te posljednje dvije godine promatranog vremenskog intervala kao odredišni cilj svoga kretanja izabiru Njemačku u udjelu od 40% preseljene populacije. Iz istih izvora može se iščitati kako je udio onih koji napuštaju Hrvatsku dobne skupine od 20 do 49 godina (radno aktivno stanovništvo-zaposleni /nezaposleni) što ukazuje da je uzrok odlaska potraga za radom koji će biti primjereno plaćen.

Najveći pozitivan migracijski saldo s inozemstvom u promatranom razdoblju je u Gradu Zagrebu, posebno 2009. godine u iznosu od 830 osoba i 2013. kada je bilo 590 više doseljenih nego odseljenih osoba. Zatim u Splitsko-dalmatinskoj županiji (2009. god.= 599, 2013. god.= 406), Dubrovačko-neretvanskoj i Istarskoj županiji koje su jedine imale pozitivan migracijski saldo s inozemstvom u 2014. godini. Konstantno najveći negativan vanjski migracijski saldo imaju (prosječni iznosi): Sisačko-moslavačka (-1.117), Vukovarsko-srijemska (-751), Osječko-baranjska (-639) i Šibensko-kninska županija čiji je prosjek -587 osoba manje doseljenih nego odseljenih. U 2014. godini kada je vidljiv velik porast negativne vanjske migracije puno osoba seli iz Zagrebačke županije što ranije nije bio slučaj, te saldo migracije iznosi -1.148. Godine 2015. nije zabilježen niti jedan pozitivan migracijski saldo s inozemstvom, a u odnosu na prethodnu godinu stopa promjene povećanja broja iseljenika u odnosu na broj doseljenika iz inozemstva je 76%. U Gradu Zagrebu je negativan migracijski saldo 2015. godine iznosio -2.288, Primorsko-goranska županija ima iznenađujuće velik negativan migracijski saldo -1.500 više odseljenih i Zagrebačka županija -1.624 osobe manje doseljeno. Upravo te tri županije su od 2009. do 2013. imale pozitivan migracijski saldo.

Ukupan pozitivan saldo migracija svih godina je najveći u Gradu Zagrebu i kretao se između 1.367 i 3.040 više doseljenih osoba u županiju, nego odseljenih iz županije. U Zadarskoj županiji je prosječno 787 osoba više doseljenih nego odseljenih. Manji, ali pozitivan ukupan saldo ima Istarska županija s prosječno 390 osoba, Zagrebačka županija čiji je prosjek 356 više doseljenih. Primorsko-goranska županija ima pozitivan migracijski saldo

unutarnje i vanjske migracije u iznosu od prosječno 286 osoba. Najveći negativan ukupan saldo migracija bilježe Vukovarsko-srijemska (-1.632), Brodsko-posavska (-1.175), Osječko-baranjska (-1.160), Sisačko-moslavačka (-1.001), Požeško-slavonska (-711) te -610 Šibensko-kninska i Virovitičko-podravska županija. Sve prethodno navedene županije imaju konstantan negativan migracijski saldo svake pojedine godine u razdoblju od 2009. do 2015. godine.

Mehaničko kretanje se događa radi trajnog naseljenja i životnih interesa kao što su obiteljski, profesionalni, ekonomski, socijalni, kulturni i drugi interesi. U vremenskom intervalu od 2009. do 2015. godine broj primatelja zajamčene minimalne naknade najmanji je među onim županijama koje uglavnom imaju pozitivan migracijski saldo, prvenstveno: Dubrovačko-neretvanska županija, Istarska, Zagrebačka i Primorsko-goranska. Poveznica Šibensko-kninske, Osječko-baranjske i Sisačko-moslavačke županije je velik broj primatelja naknade i velik negativan migracijski saldo. Ako postoji izrazito velika potreba stanovništva za pomoći te velik negativan migracijski saldo, postavlja se pitanje što je uzrok takvim trendovima? Što zadržava stanovništvo u domicilnim prebivalištima ili ga primorava na odlazak u druge županije, u konačnici izvan granica Republike Hrvatske, sve više prema razvijenom Zapadu? Odgovor će se pokušati izložiti u sljedećem poglavlju, u analizi gospodarske razvijenosti pojedinih županija.

5. RAZVIJENOST JEDINICA REGIONALE SAMOUPRAVE

Radi što objektivnijeg mjerenja stupnja razvijenosti svih jedinica područne samouprave u Republici Hrvatskoj uveden je izračun indeksa razvijenosti. Prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije „indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica područne (regionalne) samouprave. Pri izračunu indeksa razvijenosti koriste se slijedeći društveno-gospodarski pokazatelji: opće kretanje stanovništva, dohodak po stanovništvu, stopa nezaposlenosti, proračunski prihodi jedinica lokalne (regionalne) samouprave po stanovniku.“ (SDP, Indeks razvijenosti, 2017)

Na temelju članka 27 Zakona o regionalnom razvoju Hrvatske (NN 153/2009), jedinice područne samouprave razvrstavaju se prema stupnju razvijenosti u skupine:

I. „indeks razvijenosti manji od 75% prosjeka Hrvatske čine: Bjelovarsko-bilogorska županija, Brodsko-posavska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Ličko-senjska, Međimurska, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Sisačko-moslavačka, Virovitičko-podravska i Vukovarsko-srijemska županija.
II. indeks razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske čine: Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Varaždinska županija.
III. indeks razvijenosti između 100% i 125% prosjeka Republike Hrvatske čine: Dubrovačko-neretvanska županija, Zadarska županija i Zagrebačka županija.
IV. vrijednost indeksa razvijenosti veća od 125% prosjeka Republike Hrvatske čine: Grad Zagreb, Istarska županija i Primorsko-goranska županija.“

Teritorijalne jedinice koje više od 25% zaostaju u razvoju za prosjekom Hrvatske (tj. imaju vrijednost indeksa razvijenosti manji od 75%) imaju pravo na status potpomognutih područja.

Regionalna politika, premda koncentrirana na najmanje razvijena područja, potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Županije koje pripadaju skupinama čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% te prvenstveno one čiji je indeks razvijenosti veći od 125% imaju najmanji udio primatelja zajamčene minimalne naknade. Svaki parametar koji se uzimao pri izračunu indeksa ima nekakav utjecaj smanjenja ili povećanja siromaštva, gospodarske razvijenosti i na koncu potrebe za socijalnim pomoćima – zajamčenom minimalnom naknadom na svaku pojedinu županiju. Prvenstveni je utjecaj na potrebu za zajamčenom minimalnom naknadom imalo opće (prirodno i mehaničko) kretanja stanovništva koje je najveće tragove ostavilo u Šibensko-kninskoj županiji.

5.1. Bruto domaći proizvod kao osnovni pokazatelj gospodarskog razvitka

„Bruto domaći proizvod (BDP) je makroekonomski pokazatelj koji prikazuje vrijednost finalnih dobara i usluga proizvedenih u zemlji tijekom cijele godine, a izražen je u novčanim jedinicama“ (limun.hr). Suma [C+I+G+(X-M)]: potrošnje stanovništva, investicija, potrošnje države te razlike između izvoza i uvoza rezultat je izračuna BDP-a.

BDP Hrvatske u razdoblju od 2009. do 2014. najveći svoj ostvareni rezultat bilježi 2011. godine u iznosu od 332.586.987 tis. kn, a najmanji godinu ranije u iznosu od 328.040.520 tis. kn čiji iznos slijedi i 2014. godina. Od ukupnog ostvarenog BDP-a u Hrvatskoj, Grad Zagreb ostvaruje čak 33%, što u prosjeku iznosi 109.360.527 tis. kn ili 14,7 milijardi eura. Visok prosječan BDP u ('000) tisućama kuna imaju: Primorsko-goranska županija (28.015.419), Splitsko-dalmatinska (27.355.897), Istarska (20.153.264), zatim Zagrebačka županija (18.721.014) i Osječko-baranjska (18.670.471). Najmanji ostvaren udio (~1%) bruto domaćeg proizvoda u Hrvatskoj (u tisućama: '000 kn) dolazi iz Ličko-senjske (3.025.048), Požeško-slavonske (3.563.658) i Virovitičko-podravske županije (3.858.433).

Kada se promotri udio bruto domaćeg proizvoda prema nacionalnoj kvalifikaciji djelatnosti (NKD 2007) od 2009. do 2014. godine najveći se udio (u iznosu od 40.000 do 65.000 mil. kn) ostvaruje u: 1) rudarstvu, prerađivačkoj industriji, opskrbi električnom energijom, plinom i klimatizaciji 2) trgovini na malo i veliko, prijevozu i skladištenju, uslugama smještaja i hrane 3) javnoj upravi i obrani, socijalnim osiguranjima, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi. Najmanje udjela u BDP-u prema djelatnostima imaju: 1) umjetnost, zabava, rekreacija, kućanske djelatnosti 2) informacije i komunikacije 3) poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, u iznosima od 5.000 mil. kn do 15.000 mil. kn.

Županije koje imaju najveći udio u prerađivačkoj industriji, rudarstvu i opskrbi električnom energijom, plinom i klimatizacijom su Grad Zagreb, Primorsko-goranska, Istarska i Zagrebačka županija. Najveći udio u trgovini na malo i veliko, prijevozu i skladištenju te uslugama smještaja i hrane imaju Grad Zagreb, Primorsko-goranska županija, Splitsko-dalmatinska i Istarska županija. U djelatnostima javne uprave i obrane, socijalnog osiguranja, obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi najveći udio BDP-a je ponovno u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj, Primorsko-goranskoj i Osječko-baranjskoj županiji.

Županije zastupljene u najmanjim udjelima ostvarenja BDP-a od 2009. do 2014. godine su slijedeće: Grad Zagreb, Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska županija u djelatnostima umjetnosti, zabave, rekreacije i kućanskih djelatnosti. Grad Zagreb, Splitsko-dalmatinska i Primorsko-goranska u djelatnostima informacija i komunikacija, a u

poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske i Bjelovarsko-bilogorske županije.

Prema predstavljenim podacima uočeno je da postoje velike razlike u ekonomskoj snazi županija. Oni pokazuju različitu sposobnost pojedinih jedinica za samostalno i neovisno obavljanje dodijeljenih poslova i zadovoljavanja interesa i potreba građana. „Sredstva fondova EU koja su na raspolaganju trebala bi se iskoristiti za smanjenje spomenutih razlika. Prema podacima Europske komisije, u protekle tri godine proračunskog razdoblja (2014.-2020.), točnije do studenoga 2016. godine, Hrvatska je iskoristila, odnosno isplaćeno joj je za projekte tek 0,4%, što Hrvatsku svrstava na 22. mjesto među članicama EU28 kada se gleda uspješnost povlačenja sredstava (HGK, BDP i gospodarska snaga županija, 2016).

Za BDP još i kažemo da je mjerilo gospodarske aktivnosti neke zemlje. Kada se koristi kao pokazatelj rasta i životnog standarda puno je bolje koristiti BDP *per capita* budući da on pokazuje realniju sliku, jer uzima u obzir broj stanovnika, što je veoma važno u slučaju kada uspoređujemo županije koje se znatno razlikuju prema broju stanovnika.

5.1.1. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika

BDP *per capita* pokazuje vrijednost proizvodnje, u ovom slučaju određene županije, stavljenu u odnos s brojem stanovnika te županije. Bruto domaći proizvod po stanovniku se izračunava na način da se ukupni bruto domaći proizvod u određenoj godini podijeli s brojem stanovnika određene samoupravne jedinice u toj godini, a ti rezultati su prikazani u tablici 8.

Tablica 8. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u Republici Hrvatskoj, u kunama

BDP *per capita*, kn	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska	**76.856**	**76.353**	**77.654**	**77.407**	**77.465**	**76.926**	**77.456**
Zagrebačka županija	60.618	56.503	58.731	58.567	58.930	60.229	
Krapinsko-zagorska županija	47.786	44.987	46.652	46.956	48.321	49.906	
Sisačko-moslavačka županija	58.016	58.865	61.463	61.250	59.390	56.529	
Karlovačka županija	55.872	54.928	57.580	57.288	58.792	58.213	
Varaždinska županija	64.704	60.751	61.959	62.396	63.734	64.458	
Koprivničko-križevačka županija	71.640	66.365	69.451	68.831	66.404	65.342	
Bjelovarsko-bilogorska županija	56.138	51.432	52.347	51.713	51.785	53.502	
Primorsko-goranska županija	91.328	91.186	93.732	98.556	97.924	95.743	
Ličko-senjska županija	62.892	60.057	59.972	58.362	59.384	59.680	
Virovitičko-podravska	47.161	45.024	47.049	46.599	45.764	43.145	
Požeško-slavonska županija	46.788	46.662	46.706	45.866	46.214	44.458	
Brodsko-posavska županija	43.768	42.642	43.852	43.999	44.366	43.191	
Zadarska županija	64.639	61.644	61.602	61.411	61.899	62.540	
Osječko-baranjska županija	63.402	60.079	61.857	60.835	61.503	61.380	
Šibensko-kninska županija	53.824	57.185	58.944	59.152	60.975	61.561	
Vukovarsko-srijemska županija	47.477	44.613	46.208	45.077	45.629	44.993	
Splitsko-dalmatinska županija	61.365	60.769	60.434	59.200	59.444	59.573	
Istarska županija	97.561	96.895	97.972	95.298	96.268	97.083	
Dubrovačko-neretvanska županija	76.391	74790	73298	74.129	75.501	77.652	
Međimurska županija	63.436	60.862	62.809	63.415	64.231	66.271	
Grad Zagreb	134.818	139.976	140.579	139.119	137.321	136.640	

Izvor: DZS, Bruto domaći proizvod za RH prema NKPJS-u 2012.–2. razina i županije, 2017

Prosječan BDP *per capita* u Hrvatskoj od 2009. do 2014. iznosi 10.347 EUR, odnosno u kunama prosječano iznosi 77.110 kn. Kada promatramo isti rezultati pokazuju da u Republici Hrvatskoj, u istom tom vremenskom intervalu BDP po glavi stanovnika najveći iznos bilježi 2011. godine od 77.654 kn, a najmanji godinu ranije u iznosu od 76.353 kn.

Statistički podaci po županijama pokazuju da se trećina (79%) gospodarskih aktivnosti u Hrvatskoj odvija u Zagrebu. Prema podacima DZS-a, BDP po stanovniku za Grad Zagreb prosječno iznosi 138.076 kn te se smatra najproduktivnijom županijom. Još samo dvije, i to jadranske županije, imaju BDP po stanovniku veći za ~20% iznad hrvatskog prosjeka - Istarska s 96.846 kn po glavi stanovnika i Primorsko-goranska koja ima 94.745 kn po glavi stanovnika. Najbliže je prosjeku još jedna jadranska - Dubrovačko-neretvanska županija s 75.294 kn BDP-a po stanovniku. Ove županije se smatraju gospodarski najaktivnijim regionalnim područjima Republike Hrvatske. Kada se usporedi rast bruto domaćeg proizvoda *per capita* po godinama, ističe se Šibensko-kninska županija koja je u 2014. godini zabilježila rast BDP-a *per capita* za 14% u odnosu na baznu 2009. godinu.

Najniži prosječan BDP po stanovniku imaju četiri od pet slavonskih županija koje čine gospodarski najnerazvijeniji dio Hrvatske, ponajprije: Brodsko-posavska županija s 43.633 kn BDP-a per capita, što je upola manje od hrvatskog prosjeka, a i više od tri puta manje nego u Zagrebu. Za nešto više od 40% za hrvatskim prosjekom zaostaju i Vukovarsko-srijemska županija sa 45.666 kn po stanovniku, Virovitičko-podravska sa 45.790 kn i Požeško-slavonska županija s prosječnim bruto domaćim proizvodom po glavi stanovnika od 46.116 kn. U ovu kategoriju ubrajamo i Krapinsko-zagorsku županiju s prosječnim BDP-om od 47.435 kn u razdoblju od 2009. do 2014. godine.

S obzirom na produktivnost županija, povezanost najmanjeg broja primatelja zajamčene minimalne naknade i najvećeg bruto domaćeg proizvoda po glavi stanovnika vidljiva je u Istarskoj, Primorsko-goranskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Ova gospodarski aktivna područja imaju najveći udio ostvarenog BDP-a po djelatnostima, čiji su plodovi proizišli iz prihoda ostvarenog od turizma. No, Grad Zagreb po ovim parametrima odstupa, budući da je gospodarski najproduktivnije područje. Pravo pitanje je: zašto Grad Zagreb nema najmanji udio primatelja minimalne naknade u odnosu na broj stanovnika? Postoji li prevelik jaz bogatih u odnosu na siromašne u Gradu Zagrebu? Nestaje li srednji sloj? Isto tako, ove četiri spomenute županije s najmanjim BDP-om *per capita* nisu pri vrhu udjela primatelja zajamčene minimalne naknade. Jedino u Šibensko-kninskoj županiji vidimo smanjenje za 3% primatelja naknade kao konkretan rezultat povećanja BDP-a 2014. godine.

Iako konstantno prva na ljestvici županija s najvećim brojem primatelja pomoći, Šibensko-kninska županije se ne nalazi na začelju ostvarenog BDP-a po glavi stanovnika.

5.2. Utjecaj strukture aktivnosti stanovništva na razvijenost županija

Proučavanje ekonomske strukture ukupnog stanovništva, tj. opću razvijenost zajednice treba započeti s analizom prema obilježju aktivnosti.

Stanovništvo se prema aktivnosti dijeli na aktivno (djelatno) koje radom ostvaruje prihod i neaktivno koje (ne)radom ne ostvaruje prihode. Aktivno stanovništvo čine svi zaposleni, trenutačno nezaposleni i oni koji po prvi puta traže posao, sve osobe koje obavljaju neko zanimanje, a nisu u radnom odnosu (ribari, poljoprivrednici). Udio aktivnog u ukupnom stanovništvu ukazuje na opću gospodarsku aktivnost zemlje. Neaktivno stanovništvo čine osobe koje imaju prihode, ali ne obavljaju neku djelatnost (umirovljenici, stipendisti, invalidi, socijalnom pomoći uzdržavane osobe), gospodarski ovisne osobe, tj. uzdržavane osobe (djeca, učenici, studenti, osobe nesposobne za rad).

U sljedećoj tablici se prikazuje kretanje stope siromaštva prema statusu aktivnosti od 2009. do 2015. godine.

Tablica 9. Stopa rizika od siromaštva prema aktivnosti stanovništva

Stopa rizika od siromaštva prema aktivnosti %	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
zaposlenici	5,2	5	5,6	4,6	4,8	4,7	4,9
samozaposlenici	26,7	12,7	18,5	17,6	15,7	14,9	15,3
nezaposleni	42	44,7	42	43,2	43,2	43,2	42,8
umirovljenici	25,8	23,2	23,3	20,7	18,4	18,9	22,1
ostali neaktivni	30,2	35	35,6	31,1	30,8	31	32,4

Izvor: DZS, Hrvatska u brojkama, 2011, 2013, 2015

Kada je u pitanju status aktivnosti, kao bitna komponenta mogućeg utjecaja na potrebu stanovništva za socijalnom pomoći te u konačnici za zajamčenom minimalnom naknadom, najviše su u opasnosti od rizika siromaštva nezaposleni koji čine oko 43,01% udjela, pa neaktivni prosječno 32,3% (npr. djeca, učenici, studenti, osobe nesposobne za rad), zatim umirovljenici s 21,77% i na kraju samozaposlenici (17,34%) i zaposlenici (4,97%). Obrati li se pozornost na broj (postotak) onih koji rade – zaposlenici i samozaposlenici, vidiljivo je da ih je ±1% više od umirovljenika, koje financiraju svojim radom. Umirovljenici i ostale ekonomski neaktivne osobe imaju stope siromaštva iznad nacionalnog prosjeka, s tim da je njihov rizik siromaštva znatno niži od onoga nezaposlenih osoba. Potrebno je da se detaljnije analizira odnos udjela siromašnih po županijama i mape siromaštva po županijama.

5.2.1. Problem velike nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj

Nezaposlenost najčešće povezujemo i s gospodarskom aktivnošću županija, odnosno bruto domaćim proizvodom po glavi stanovnika. Nadalje, analizom tablice 10. *Stope registrirane nezaposlenosti po županijama i strukture nazaposlenih osoba prema spolu i obrazovanju* pokušava se utvrditi koliki i kakav utjecaj ima stopa nezaposelenosti na broj primatelja zajamčene minimalne naknade.

Tablica 10. Stope nezaposlenosti i struktura nezaposelnih osoba prema spolu i obrazovanju

Nezaposlenosti 31.3. (%)	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Republika Hrvatska	15,1	18,2	19,1	19,7	21,5	22,2	19,3
Zagrebačka	11,6	16,3	18	18,6	21,5	21,9	18,2
Krapinsko-zagorska	11,7	16,4	18,2	19,8	21,3	21,1	17,7
Sisačko-moslavačka	27,4	30,8	30,9	33,2	34,8	36,2	34,4
Karlovačka	23	26	25	25,7	26,2	25,6	24
Varaždinska	11,2	14,1	15	15,4	16,9	15,8	12,4
Koprivničko-križevačka	14,3	18,6	18,7	20,4	23,9	24,4	19,7
Bjelovarsko-bilogorska	25	29,3	28,8	29	30,2	32	31
Primorsko-goranska	11,6	14,8	15,7	15,6	17	17,9	14,9
Ličko-senjska	18,9	21,5	22,3	20,9	23	24,6	23,3
Virovitičko-podravska	27,3	30,4	32,5	35,4	36,2	38,1	35,8
Požeško-slavonska	21,5	24,4	26,2	27,6	30,5	31,4	26,2
Brodsko-posavska	26,2	31,9	33,8	34,7	37	38	30,8
Zadarska	18,7	21,1	21	21,1	22,5	22,5	17,7
Osječko-baranjska	23,3	28,2	28,5	29,3	32,1	34,3	31,9
Šibensko-kninska	20,6	23,3	23,3	24	24,8	25,5	23,3
Vukovarsko-srijemska	28,7	31,8	32,2	32,9	35,8	38	33,6
Splitsko-dalmatinska	19,4	22,7	24	25,8	27,9	28,6	26,1
Istarska	8,4	10,7	11,5	10,9	12,6	12,9	9,9
Dubrovačko-neretvanska	15,5	17,9	18,8	19	20,5	21,5	20,5
Međimurska	12,7	16,6	16,8	18	18,7	18,7	14,7
Grad Zagreb	6,3	8,4	9,4	9,5	10,8	11,2	9,6

Prosječan broj nezaposelnih osoba	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Ukupno	263.174	302.425	305.333	324.324	345.112	328.187	285.906
muškaraca	107.115	136.805	141.408	152.079	163.070	153.485	130.698
žena	156.059	165.620	163.925	172.245	182.042	174.702	155.208
Bez škole i nezavršena osnovna	17.477	18.068	17.443	18.136	18.357	17.688	15.664
žene	9.477	9.008	8.396	8.699	8.734	8.429	7.624
muškarci	8.000	9.060	9.047	9.437	9.623	9.259	8.040
Osnovna škola	64.246	70.852	68.575	68.829	71.326	67.740	59.222
žene	39.749	40.468	38.147	37.671	38.362	35.978	31.492
muškarci	24.497	30.384	30.428	31.158	32.964	31.762	27.730
SŠ za zanimanja do 3 god i KV VKV radnike	90.421	104.103	104.924	110.986	117.244	107.823	91.985
žene	47.125	48.496	47.909	49.885	52.216	43.969	43.251
muškarci	43.296	55.607	57.015	61.101	65.028	63.854	48.734
SŠ za zanimanja do 4 i više god i gimnazija	70.330	82.772	84.394	90.646	98.522	94.443	82.464
žene	46.638	51.286	51.105	53.990	58.078	55.792	49.605
muškarci	23.692	31.486	33.289	36.656	40.444	38.651	32.859
I. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	9.259	11.593	12.664	15.271	17.549	17.695	15.930
žene	5.890	7.057	7.579	9.203	10.627	10.895	9.915
muškarci	3.369	4.536	5.085	6.068	6.922	6.800	6.015
II. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	11.441	15.037	17.333	20.456	22.114	22.798	20.641
žene	7.180	9.305	10.789	12.797	14.029	14.639	13.321
muškarci	4.261	5.732	6.544	7.659	8.085	8.159	7.320

Izvor: Prilagođeno prema: DZS, Statističke informacije, 2012 i 2016

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u vremenskom razdoblju od 2009. do 2015. godine najmanja stopa nezaposlenosti je bazne 2009. godine iza koje slijedi rast stope po godinama, pa tako najveću zabilježenu stopu imamo 2014. koja iznosi 22,2% te pad stope nezaposlenosti 2015. za 2,9%. Veći je broj nezaposlenih žena u odnosu na prosječan broj nezaposlenih muškaraca. Najviše nezaposlenih prema razini obrazovanja je onih koji su završili srednjoškolsko obrazovanje za zanimanja u trajanju od tri godine, odnosno kvalificirani i visoko kvalificirani radnici, zatim osobe koje su završile srednjoškolsko zanimanje u trajanju od četiri i više godine i oni koji su završili gimnaziju. Problem u Hrvatskoj je velik udio prosječnog broja nezaposlenih koji su visoko obrazovani, odnosno koji su završili drugi stupanj fakulteta, stručnog studija i više škole.

Najveća stopa nezaposlenosti po županijama u šest godina vremenskog niza promatranog razdoblja je u Vukovarskoj-srijemskoj županiji, Brodsko-posavskoj, Virovitičko-podravskoj te Sisačko-moslavačkoj županiji. Najmanju stopu nezaposlenosti imaju Grad Zagreb i Istarska županija.

Sisačko-moslavačka županija pripada skupini s najvećim udjelom primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika. Iz ove tablice je vidljivo da je na to utjecao kontinuirano sve veći postotak broja nezaposlenih, koji je 2014. godine dosegao čak 36,2%. Kada se usporedi udio primatelja pomoći i stope nezaposlenosti, Sisačko-moslavačke županije i Šibensko-kninske županije, uočeno je da Šibensko-kninska ima daleko veći broj primatelja zajamčene minimalne naknade, ali ne i toliko veliku stopu nezaspolenosti (20-26%) kao Sisačko-moslavačka županija čiji je postotak iznosio od 27 do 30%.

Velik udio stope nezaposlenosti u Karlovačkoj županiji odražava se na veliku potrebu stanovništva za primanjem zajamčene minimalne naknade.

Istarska županija koja je druga po redu s najmanjim brojem nezaposlenih i visokim udjelom BDP-a ima i najmanji udio broja primatelja minimalne naknade. Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska su također županije čiji je prosjek registrirane stope nezaposlenosti ispod Hrvatskog prosjeka i čiji je udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika najmanji. Slične segmente imaju i Krapinsko-zagorska te Zagrebačka županija.

Grad Zagreb ima najmanju stopu nezaposlenosti, ali ne i najmanji udio primatelja pomoći. Na potrebu stanovništva za zajamčenom minimalnom naknadom u Gradu Zagrebu kao županiji, nije glavni utjecajni komponent niti stopa nezaposlenosti, niti bruto domaći proizvod. U Međimurskoj županiji bilježimo malen postotak stope nezaposlenosti, ali veliki udio broja primatelja zajamčene minimalne naknade. No, koliki je jaz bogatih i siromašnih?

„Ključna zadaća države bi trebala biti stvaranje uvjeta za rad i zaradu – zapošljavanje. Uvjeti koje država treba stvoriti siromašnima jesu podizanje njihova znanja, stručnosti i sposobnosti kako bi se povećala njihova zapošljivost, odlučnost i motivacija za izlazak iz siromaštva, jer dugotrajna nezaposlenost najčešće trajno čini pojedince i njihove obitelji siromašnima. Uz slabu (ili neadekvatnu) obrazovanost značajna je odrednica siromaštva i zdravstveno stanje pojedinca i njegove obitelji. Narušeno zdravlje pojedinca onemogućava ga u natjecanju za posao, ili u napredovanju na poslu te ga ostavlja u krugu siromašnih ili ga predodređuje za siromaštvo.“ (Šundalić, 2011: 131)

6. PRORAČUNSKI PRIHODI JEDINICA PODRUČNE SAMOUPRAVE PO STANOVNIKU

Budući da su županije samoupravne vlasti na čijoj se razini Zakonom donosi proračun te se raspolaže njihovim prihodima i rashodima u određene svrhe, bitan pokazatelj položaja županija je vidljiv kroz izračun neto fiskalne pozicije. Financiranje lokalnih jedinica vlasti rezultat je podjele odgovornosti, funkcija, izvora financiranja i trošenja financijskih sredstava između središnje države i lokalnih jedinica vlasti. Kako su jedinice vlasti bliže stanovništvu, one bolje prepoznaju potrebe lokalnog stanovništva za javnim dobrima i uslugama.

Slika 3. Mapa neto fiskalnih pozicija stanovnika, prosjek razdoblja 2011.-2013. godine (kn)

Izvor: IJF, Neto fiskalni položaj županija od 2011. do 2013., 2015.

Prema rezultatima izračuna Instituta za javne financije (2011-2013.g.) neto fiskalni položaj županija je pozitivan u četiri županije: Grad Zagreb (+17.227), Istarskoj županiji (+3.826), Primorsko-goranskoj (+2.472) i Zagrebačkoj županiji (+421). Najveći negativan neto fiskalni položaj ima Ličko-senjska županija (-13.237), zatim Vukovarsko-srijemska (-9.519), Virovitičko-podravska županija (-8.976), Požeško-slavonska (-8.314) i Bjelovarsko-bilogorska županija (-8.090). Područja s visokim prihodima su ona koja imaju i najmanje broja primatelja pomoći za uzdržavanje. Raspodjela prihoda i rashoda proračuna opće države po županijama te utvrđivanje neto fiskalnih pozicija predstavlja dobru analitičku podlogu za korekciju ili izradu proračuna opće države na temelju lokacijske klasifikacije.

6.1. Izvori financiranja socijalne skrbi

U Hrvatskoj svaka lokalna i regionalna jedinica ima svoj proračun, odnosno financijski plan prihoda i izdatka donesenih od predstavničkog tijela na prijedlog općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana. Na razini države svi se proračuni lokalnih jedinica vode kao jedinstveni proračun. Ministarstva i slične organizacije uglavnom se financiraju dodjelama sredstava iz državnog proračuna, koje kontrolira zakonodavno tijelo (usp. Bajo i Jurlina Alibegović, 2008: 4). U ovom se radu analizira broj primatelja zajamčene minimalne naknade po jedinicama regionalne samouprave koje se sastoje od „predstavničkog tijela izravno izabranog na izborima (županijske skupštine) te izvršna tijela (županijsko poglavarstvo i župana)“ (Bajo i Jurlina Alibegović, 2008: 19). Njihova osnovna zadaća je obavljanje funkcija i donošenje programa: odlukama propisanih i donesenih na temelju zakona te prikupljanje i osiguranje sredstava u svom proračunu i financijskom planu proračunskih korisnika za opskrbu javnim dobrima i uslugama, za poticanje ekonomskog rasta, ravnomjerni razvitak svojih općina i gradova te županije kao cjeline (usp. ibid; str. 51).

„ Sredstva za financiranje djelatnosti socijalne skrbi osiguravaju se iz:

- ✓ sredstava proračuna Republike Hrvatske,
- ✓ sredstava proračuna jedinica područne samouprave i Grada Zagreba,
- ✓ sredstava proračuna jedinica lokalne samouprave,
- ✓ prihoda ostvarenih sudjelovanjem korisnika i njihovih obveznika uzdržavanja u plaćanju troškova socijalnih usluga,
- ✓ vlastitih prihoda,
- ✓ donacija, pomoći i ostalih namjenskih prihoda.
- ✓ *Republika Hrvatska osigurava u državnom proračunu sredstva za:*

– pravo na novčane pomoći u sustavu socijalne skrbi, osim pomoći za troškove stanovanja,
– ostvarivanje prava na socijalne usluge,
– financiranje rada centara za socijalnu skrb,
– financiranje obiteljskih centara,
– financiranje rada domova socijalne skrbi čiji je osnivač Republika Hrvatska,
– financiranje rashoda za izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju prostora, kupnju poslovnih objekata, rashoda za investicijsko održavanje, hitne intervencije, opremanje prostora te ulaganje u informatizaciju u ustanovama socijalne skrbi čiji je osnivač Republika Hrvatska.
- izvršavanje odgojnih mjera i obiteljsko-pravne zaštite određenih sudskom odlukom te naknade radnicima koji provode medijaciju terete ministarstva nadležnog za pravosuđe.

✓ *Sredstva koja osiguravaju jedinice lokalne i regionalne samouprave i Grad Zagreb:*

- sredstva za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi sukladno ovom Zakonu i posebnom propisu, u skladu sa socijalnim planom i mrežom socijalnih usluga na svojem području
- osigurati sredstva za troškove ogrjeva korisniku, a jedinice lokalne samouprave sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova stanovanja
- osiguravaju sredstva za rad ustanova socijalne skrbi čiji su osnivač, za investicijsko i tekuće održavanje prostora, opreme i prijevoznih sredstava tih ustanova te za njihovo investicijsko ulaganje i održavanje informatičke opreme i druge komunikacijske opreme
- veliki gradovi i gradovi sjedišta županija dužni su u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama, kao i pružanje usluga prihvatilišta za beskućnike
- sredstva za novčane pomoći i socijalne usluge stanovnicima na svom području u većem opsegu nego je utvrđeno ovim Zakonom“ (NN čl.21/22 Zakona o Socijalnoj skrbi).

Zajamčena minimalna naknada je vrsta socijalne pomoći koja se financira sredstvima iz državnog proračuna, preko odgovarajućih zakonodavnih tijela kao što je Ministarstvo socijalne politike i mladih.

Nadalje se prikazuje koliko u kunama iznose izdaci za državne i lokalne (regionalne) vrste prava pomoći u vremenskom intervalu od 2009. do 2015. godine.

Tablica 11. Izdaci za materijalne oblike (prava) socijalne skrbi u kunama, tis. kuna

I DRŽAVNA POMOĆ	*2009.*	*2010.*	*2011.*	*2012.*	*2013.*	*2014.*	*2015.*
VRSTA PRAVA							
1. Zajamčena minimalna naknada / Pomoć za uzdržavanje	**492.517.434**	**516.989.953**	**545.763.693**	**584.695.120**	**614.713.438**	**645.211.615**	**607.655.496**
2. Doplatak za pomoć i njegu	434.444.904	447.469.422	449.156.681	430.969.139	419.705.813	407.706.793	384.016.329
3. Pomoć u kući (3.1. do 3.2.)	12.038.547	12.209.647	11.921.358	11.569.588	11.591.982	17.159.840	26.896.355
3.1. pomoć u kući / pomoć i njega u kući	3.488.475	3.546.591	3.443.054	3.353.954	3.447.746	10.855.582	17.546.374
3.2. organiziranje prehrane/pomoć u prehrani	8.550.072	8.663.056	8.478.304	8.215.634	8.144.236	6.304.258	9.329.981
4. Osobna invalidnina	239.459.917	247.763.278	273.771.806	305.931.250	332.789.873	354.758.326	361.671.660
5. Privremeno uzdržavanje/Pomoć za uzdržavanje djeteta	22.111.631	28.570.006	29.409.757	29.900.676	30.101.253	29.573.938	25.450.655
6. Skrb izvan vlastite obitelji	1.016.377.029	1.032.711.699	1.022.552.758	1.062.477.144	1.039.639.751	1.101.357.020	1.070.830.042
6.1. Smještaj djece i mladeži u udomiteljsku obitelj	51.824.935	52.086.110	52.707.165	53.796.381	55.958.033	57.259.361	54.324.952
6.2. Smještaj odraslih i starijih osoba u udomiteljsku	87.106.161	87.905.098	90.456.358	93.852.914	101.752.384	107.841.559	63.187.428
6.3 Smještaj djece i mladeži u državni dom socijalne	469.255.261	470.958.627	469.218.859	463.657.375	446.301.484	435.918.812	431.519.100
6.4. Smještaj odraslih i starijih osoba u državni dom	179.262.268	184.944.263	183.115.551	186.566.145	181.522.491	223.998.786	225.236.132
6.5. Naknada za smještaj u nedržavne domove	218.791.740	226.869.747	216.426.575	253.532.962	242.534.887	264.227.859	284.311.913
6.6. Uk. pomoći za osobne potrebe korisnika	10.136.664	9.947.853	10.628.250	11.071.368	11.570.472	12.110.643	12.250.517
6.6.1. u domu socijalne skrbi	5.720.111	5.545.429	6.073.425	6.063.793	6.018.221	6.139.525	6.004.213
6.6.2. u udomiteljskoj obitelji	4.416.552	4.402.424	4.554.825	5.007.575	5.552.251	5.971.118	6.246.304
7. Osobna naknada udomitelju	24.300.486	25.103.861	25.571.213	22.869.979	24.072.126	25.303.474	26.174.699
8. Pravo na status roditelja njegovatelja ili status	70.360.433	88.183.068	100.286.549	111.989.891	123.249.885	136.955.337	148.827.498
9. Jednokratna naknada /pomoć	78.800.138	115.150.814	77.152.919	72.676.219	75.466.188	66.365.020	78.622.198
9.1. naknada za školovanje i obvezne školske	18.494.860	37.512.536	21.834.600	21.833.599[2)]	15.369.597[2)]	2.664.623	367.191
9.2. naknada za nabavku potrebne odjeće i obuće	635.861	8.177.567	577.681	387.097	299.057	289.486	262.300
9.3. naknada / pomoć za podmirenje pogrebnih troškova*	2.866.040	5.695.820	2.520.445	2.727.603	2.856.983	2.968.531	3.286.288
9.4. jednokratna novčana naknada/pomoć	56.785.377	63.764.891	52.221.193	47.727.920	56.940.551	60.442.381	74.706.418
UKUPNO (1. do 9.)	**3.507.744.896**	**2.596.555.680**	**2.535.586.734**	**2.633.079.007**	**2.671.330.309**	**2.784.391.363**	**2.730.124.933**
II LOKALNA I REGIONALNA POMOĆ							
1. Naknada za troškove stanovanja (financirana iz proračuna jedinica lokalne samouprave)	58.992.132	60.945.571	97.949.942	71.757.896	60.863.973	80.944.591	77.628.102
2. Pravo na troškove ogrjeva (financirana iz proračuna područne / regionalne samouprave)	39.520.196	36.439.053	53.186.495	39.579.062	41.822.800	38.669.584	39.591.522

Izvor: MSPM, Godišnje statističko izvješće o primjenjenim pravim socijalne skrbi u RH, 2010, 2013, 2016

Korisnici prava pomoći za uzdržavanje; jednokratne pomoći; potpore za obrazovanje; osobne invalidnine; doplatka za pomoć i njegu; statusa roditelja njegovatelja; pomoći u prehrani; usluga pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja te skrb izvan vlastite obitelji financiraju se državnom pomoći, odnosno sredstva su osigurana preko Ministarstva socijalne politike i mladih.

Najveći izdaci se izdvajaju za skrb izvan vlastite obitelji i po godinama nema velikih oscilacija. Zatim slijede izdaci za zajamčenu minimalnu naknadu, čije se brojke postupno povećavaju pogotovo zadnje tri godine promatranog razdoblja. Sredstva za zajamčenu minimalnu naknadu se dodjeljuju za svaku pojedinu osobu, odnosno kućanstvo po županijama Republike Hrvatske koji ispunjavaju uvjete propisane prema članku 26. Zakona o socijalnoj skrbi NN 99/15. Nakon zajamčene minimalne naknade velik udio imaju izdaci za djecu i mladež u uzdržavanim domovima socijalne službe i doplatak za pomoć i njegu čiji se izdaci po godinama smanjuju.

Za korisnike prava pomoć u kući sredstva su osigurana na poziciji Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Naknada za troškove stanovanja financira se iz proračuna općina, gradova i Grada Zagreba. Pravo na troškove ogrjeva financiraju županije.

7. ZAKLJUČAK

Potreba stanovništva za socijalnom pomoći, odnosno zajamčenom minimalnom naknadom odraz je relativno visoke stope rizika od siromaštva u Hrvatskoj. U radu su prikazani glavni društveni i gospodarski parametri koji su utjecali na različitu potrebu pojedinih županija za zajamčenom minimalnom naknadom.

Najveći utjecaj i još uvijek aktualni problem je opće kretanje stanovništva u kojem su vidljivi konstantno negativni prirodni prirasti te sve veća negativna migracijska salda s inozemstvom.

Druga bitna problematika je sama gospodarska razvijenost i nerazvijenost županija. Ako se promatra gospodarstvo županija Republike Hrvatske rezultati pokazuju da su velike oscilacije u razvijenosti, koje su proizašle iz aktivnosti stanovništva, tj. velike nezaposlenosti, različitih fiskalnih kapaciteta te neravnomjernih ostvarenja BDP i BDP *per capita* iz više ili manje isplativijih djelatnosti, proizvele ili bogato ili siromašno stanovništvo. U Hrvatskoj je veliki problem jaz bogatih i siromašnih slojeva u kojemu se gubi ta srednja klasa koja bi trebala biti najzastupljenija.

Potreba stanovništva za zajamčenom minimalnom naknadom trebala bi se smanjiti prvenstveno dobno-spolnom strukturom stanovništva, sprječavanjem negativnih vanjskih migracija i iskorištavanjem resursa kojima je naša zemlja bogata, posebice iz gospodarski nerazvijenih područja Republike Hrvatske, kojima pripada i naša Slavonija.

8. LITERATURA

Knjige:

1. Bajo, A. i Jurlina Alibegović, D. (2008.), *Javne financije lokalnih jedinica vlasti*, Zagreb: Školska knjiga: Institut za javne financije Zagreb
2. Čulo, I. (2011.), *Funkcioniranje lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj*, Požega: Geno
3. Čulo, I. i Marinac A. (2010.), *Mjesto i uloga lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj*, Požega: Geno
4. Dobrotić I. i Grotić, Z. (2007.), *Kvaliteta života u Hrvatskoj: regionalne nejednakosti*, Zagreb
5. Horvat, J. i Mijoč, J. (2012.), *Osnove statistike*, Zagreb: Ljevak
6. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2007.), *Hrvatski javni sektor – reforma i razvojne perspektive*, Zagreb
7. Šošić, I. i Serdar, V. (2002.), *Uvod u statistiku, XII. izdanje*, Zagreb: školska knjiga
8. Šošić, I. (2004.), *Primijenjena statistika*, Zagreb: školska knjiga
9. Šošić, I. (2005.), *Statistika – udžbenik za srednje škole, VI. izdanje*, Zagreb: školska knjiga
10. Šošić, I. (2006.), *Statistika*, Zagreb: školska knjiga
11. Šundalić, A. (2011.), *Sociologija*, Osijek: Grafika d.o.o. Osijek

Internet izvori:

1. Državni zavod za statistiku: *Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku i prema NKPJS-u 2012. – 2. razina i županije*, 2017
   URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Bruto%20domaci%20proizvod.xls (2017-05-25)
2. Državni zavod za statistiku: *Hrvatska u brojkama*, 2011, 2013, 2015
   URL: www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/hrvatska_u_brojkama.pdf
   URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2013.pdf
   URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2015.pdf (2017-04-16)
3. Državni zavod za statistiku: *Korisnici i usluge socijalne skrbi u 2011*, 2012
   URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2011/SI-1448.pdf (2016-08-30)
4. Državni zavod za statistiku: *Migracije stanovništva Republike Hrvatske*, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
   URL: www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2010/07-01-02_01_2010.htm

URL: www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2011/07-01-02_01_2011.htm
URL: www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2012/07-01-02_01_2012.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/07-01-02_01_2013.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/07-01-02_01_2014.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/07-01-02_01_2015.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/07-01-02_01_2016.htm
(2017-04-25)

5. Državni zavod za statistiku: *Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske,* 2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
URL: www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2010/07-01-01_01_2010.htm
URL: www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2011/07-01-01_01_2011.htm
URL: www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/07-01-01_01_2012.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2013/07-01-01_01_2013.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/07-01-01_01_2014.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/07-01-01_01_2015.htm
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/07-01-01_01_2016.htm (2017-02-06)
6. Državni zavod za statistiku: *Statističke informacije*, 2012, 2016
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/StatInfo/pdf/StatInfo2012.pdf
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/StatInfo/pdf/StatInfo2016.pdf (2017-02-18)
7. Državni zavod za statistiku: *Statistički ljetopis Republike Hrvatske*, 2015
URL: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2015/sljh2015.pdf (2017-03-12)
8. Hrvatska gospodarska komora: *Bruto domaći proizvod i gospodarska snaga županija*, 2016
URL: https://www.hgk.hr/documents/republikahrvatska2016hrweb5824783267fa1.pdf
URL:https://www.hgk.hr/documents/upanijevelikegospodarskerazlikenamalomprostoru5757722c5b20e65.pdf (2017-05-21)
9. Institut za javne financije – Bajo, A., Primorac, M., Sopek, P., Vuco, M.: *Neto fiskalni položaj županija od 2011. do 2013.*, 2015
URL: http://www.ijf.hr/upload/files/file/newsletter/94.pdf (2016-10-24)
10. Limun.hr, službena stranica – URL: https://webhosting-wmd.hr/rjecnik-pojmovi-b/web (2016-11-12)
11. Revija socijalne politike: *Siromaštvo i dohodovne nejednakosti u Hrvatskoj*, 2011
URL: http://www.rsp.hr/ojs2/index.php/rsp/article/viewFile/1030/1161 (2017-06-18)

12. Središnji državni portal, Republika Hrvatska: *Sustav socijalne skrbi*, 2016
URL: https://gov.hr/moja-uprava/obitelj-i-zivot/socijalna-skrb/sustav-socijalne-skrbi/367, (2017-05-30)
13. Središnji državni portal, Republika Hravtska: *Zajamčena minimalna naknada*, 2016
URL: https://gov.hr/moja-uprava/obitelj-i-zivot/socijalna-skrb/prava-u-sustavu-socijalne-skrbi/zajamcena-minimalna-naknada/377, (2017-05-30)
14. Središnji državni portal, Republika Hrvatska – Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku: *Godišnje statističko izvješće o primjenjenim pravima socijalne skrbi*, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016
URL: http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/godisnje-izvjesce-2009/542, (2017-01-27)
http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2010-godinu/2332,
http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2011-godinu/2331,
http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2012-godinu/2326, (2017-01-28)
http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2014-godinu/2292,
http://www.mspm.hr/pristup-informacijama/statisticka-izvjesca-1765/statisticka-izvjesca-za-2015-godinu/2291, (2017-02-01)
15. Središnji državni portal, Republika Hravtska – Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: *Izvješće o ocjeni siromaštva za mala područja temeljem potrošnje (karte siromaštva) u RH*, 2016
URL:https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//Istaknute%20teme/Kartom%20siroma%C5%A1tva//Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20ocjeni%20siroma%C5%A1tva%20za%20mala%20podru%C4%8Dja%20temeljem%20potro%C5%A1nje%20(karte%20siroma%C5%A1tva)%20u%20RH.pdf, (2017-06-23)
16. Središnji državni portal, Republika Hrvastka: *Indeks razvijenosti*, 2017
URL: https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112 (2017-06-01)
17. Zakon o socijalno skrbi, URL: https://www.zakon.hr/z/222/Zakon-o-socijalnoj-skrbi (2016-05-08), (2017-02-18)

POPIS TABLICA

1. Tablica 1. Korisnici i prava usluga socijalne skrbi
2. Tablica 2. Broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama
3. Tablica 3. Podjela teritorija Republike Hrvatske na samoupravne jedinice
4. Tablica 4.a. Prirodno kretanje stanovništva 2009.-2012. godine
5. Tablica 4.b. Prirodno kretanje stanovništva 2013.-2015. godine
6. Tablica 5. Udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika, %: izračun baznog indeksa
7. Tablica 6. Udio primatelja zajamčene minimalne naknade u broju stanovnika, %: izračun verižnog indeksa
8. Tablica 7. Saldo migracija stanovništva
9. Tablica 8. Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika u Republici Hrvatskoj
10. Tablica 9. Stopa rizika od siromaštva prema aktivnosti stanovništva
11. Tablica 10. Stope nezaposlenosti i struktura nezaposlenih osoba prema spolu i obrazovanju
12. Tablica 11. Izdaci za materijalne oblike (prava) socijalne skrbi u kunama, tis. kuna

POPIS SLIKA

1. Slika 1. Stope rizika dohodovnog siromaštva i distribucija siromašnih po županijama
2. Slika 2. Stope rizika potrošnog siromaštva i distribucija siromašnih po županijama
3. Slika 3. Mapa neto fiskalnih pozicija stanovnika, prosjek razdoblja 2011.-2013. godine

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Broj primatelja zajamčene minimalne naknade po županijama od 2009. do 2015. godine

POPIS KRATICA

BDP – bruto domaći proizvod

EU – Europska unija

NKD 2007 – Nacionalna kvalifikacija djelatnosti 2007

NKPJS 2012 – Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku 2012.

NN - Narodne novine

NUTS 3 – Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku 3. razine

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Martina Rizvić,** pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom: **Zajamčena minimalna naknada u Republici Hrvatskoj**, te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 1. rujna 2017. godine

Martina Rizvić

_____